

VAN EGYPTEN NAAR KANAÄN

John Ritchie

VAN EGYPTE
NAAR KANAÄN

*De uittocht van de Israëlieten en hun
woestijnreis naar het Beloofde Land*

Van Egypte naar Kanaän

De uittocht van de Israëlieten en hun woestijnreis naar het Beloofde Land

Auteur: John Ritchie
Bewerking: Hugo Bouter
Vormgeving: Jan Paul Spoor
Eerste editie: 2021 - OudeSporen online uitgeverij
Tweede editie: 2023 - OudeSporen online uitgeverij

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch of mechanisch, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

'Laat Mijn volk trekken.'

Exodus 5:1

Inhoud

Woord vooraf	8
1. De typen van de Schrift.	10
2. Van Egypte naar Kanaän	14
3. Israël in Egypte	20
4. Het Pascha	32
5. Verval en herstel	47
6. De uittocht	52
7. De Rode Zee.	62
8. De woestijn.	72
9. Het manna	77
10. Water uit de rots	84
11. Amalek	88
12. Bij de berg van God	96
13. Het goede land versmaad.	106

14. Enkele laatste woestijnervaringen	112
15. Het Overjordaanse	117
16. Het land Kanaän	120

Woord vooraf

Als John Bunyan schrijft over de reis van de pelgrim door deze wereld naar het hemels vaderland, gebruikt hij daarvoor vaak beelden die ontleend zijn aan de reis van het volk Israël van Egypte naar Kanaän. De reis gaat van de stad Verderf, waar de vorst der duisternis regeert, naar Sion, naar Immanuëls land. Na allerlei ‘woestijnervaringen’ komt Christen ten slotte bij de doodsrivier, de laatste belemmering die hem nog scheidt van zijn reisdoel.

Het grote verschil tussen dit boekje en Bunyan’s christenreis is, dat het Beloofde Land niet gezien wordt als het terrein dat we pas bereiken aan het eind van onze aardse pelgrimsreis, na het doortrekken van de doodsrivier, maar als het terrein waar de christen nu al in Christus geplaatst is. De Jordaan is inderdaad de doodsrivier, maar de christen is met Christus gestorven en opgestaan en in Hem geplaatst in de hemelse gewesten (Ef. 1 en 2). Daar ontmoet hij zegen maar ook strijd (Ef. 6): strijd tegen de boze machten die hem willen beletten het land met al zijn zegeningen in bezit te nemen.

Het ingaan in het Beloofde Land kunnen we dus niet uitstellen tot een toekomstig tijdstip, dat volgt op het ontslapen van de gelovige. Als het goed is, kent de christen niet alleen ‘woestijnervaringen’, maar ook ‘landervaringen’ en neemt hij nu al het erfdeel in bezit dat God in Christus voor hem heeft toebereid. Hij is niet alleen een pelgrim die verlost is van de macht van de overste van deze wereld, maar ook een strijder die zijn voet zet op het land dat God hem heeft toegezegd.

In hoofdstuk 5 wijst de schrijver in verband met de viering van het Pascha op het verval in het tienstammenrijk in de tijd van Jerobeam. Daar gaat het echter om de viering van het Loofhuttenfeest in het najaar – wat overigens niet uitsluit dat er ook een namaak-paasfeest kan zijn ingevoerd aan het begin van het jaar.

Voor citaten uit het Oude Testament is meestal de Herziene Statenvertaling gebruikt, voor aanhalingen uit het Nieuwe Testament de zgn. Voorhoevevertaling. Het is onze wens dat de Heere Jezus, de overste Leidsman en Voleinder van de aardse pelgrimsreis, een rijke zegen zal geven over deze overdenkingen.

De bewerker,

H. Bouter

1. De typen van de Schrift

Een geliefde zuster in Christus, die jaren geleden is heengegaan, had de volgende regels in haar Bijbel geschreven:

In het Oude Testament ligt het Nieuwe verbuld;

in het Nieuwe Testament wordt het Oude onthuld.

Dit eenvoudige getuigenis over de waarde van het Oude Testament en het onderwijs van de typen die we daar vinden, is volkomen juist. Velen beperken de waarde van het Oude Testament tot het verleden en denken dat het maar weinig nut voor ons heeft. Maar dat is zeker onjuist. Door zo'n oppervlakkige benadering van de Heilige Schrift moet men ook zelf wel schade lijden. Want er staat geschreven dat *alle* Schrift van God is ingegeven en nuttig is om te leren, te weerleggen, te verbeteren en te onderwijzen in de gerechtigheid (2 Tim. 3:16). En aan de gelovigen te Rome schrijft de apostel: Want *alles* wat tevoren geschreven is, is tot onze lering geschreven, opdat wij door de volharding en door de vertroosting van de Schriften de hoop hebben (Rom. 15:4). Deze gedeelten verzekeren ons dat geen enkel deel van de Schrift zonder praktische betekenis voor ons is. Ook de typen van het Oude Testament dragen het kenmerk van de adem van Gods Geest.

De vijf boeken van Mozes zijn rijk aan beelden en typen. Ze vormen als het ware een mijn vol verborgen schatten voor de christen, want ze spreken van Christus in Wie alle schatten van wijsheid en kennis

verborgen zijn. We kunnen deze boeken vergelijken met een galerij vol schilderijen, die de Christus van het Nieuwe Testament in al de heerlijkheden van Zijn Persoon en van Zijn werk voorstellen. Christus is de sleutel tot al de typen; zij wijzen allemaal op Hem. En als we Hem kennen en liefhebben, als Zijn heerlijke Persoon het voorwerp is van de liefde van ons hart, zal het ons niet moeilijk vallen Hem te herkennen, ook al wordt Hij onder een bedekking voorgesteld zoals in deze oudtestamentische typen. Men zegt wel eens dat liefde scherp ziet; ze ziet schoonheden in het voorwerp van haar liefde waar andere ogen die niet zien.

Dat geldt ook ten aanzien van de geestelijke dingen. Liefde tot de Heere Jezus en een werkelijk verlangen van het hart naar Hem is de eerste voorwaarde om de typen van Gods Woord te begrijpen. Omdat alle aspecten van Zijn Persoon en werk niet in één enkel type tot uitdrukking gebracht kon worden, waren er vele typen nodig. Maar zelfs ondanks dat is de helft ons nog niet aangezegd. Een volkomen kennis van de Heere Jezus, van de diepte van Zijn liefde en van de heerlijkheid van Zijn Persoon, zullen we pas in de toekomst hebben. Wat we nu nog niet weten, zullen we dan kennen en begrijpen, doordat we Hem zien zoals Hij is. Maar laten we ondertussen evenals de Emmaüsgangers een brandend hart en een geopend verstand hebben. Dan zal Hij ook deze gedeelten van de Schrift voor ons kunnen openen en ons kunnen verklaren wat daarin van Hem geschreven staat.

Als we Christus zo zien in de typen van het Oude Testament, zullen we ook onszelf zien; want we zijn één met Hem. Er zijn dus typen die spreken van de eenheid van de gelovige met Christus; typen die

niet alleen het heil voorstellen, maar ook de Heiland; niet alleen de verlossing, maar ook de Verlosser Zelf.

Natuurlijk hebben we in het Nieuwe Testament een helderder licht en een meer volledig getuigenis. De Persoon van Wie de typen spraken, is Zelf op aarde gekomen. Zijn heerlijkheid is zonder bedekking gezien. De eniggeboren Zoon in de schoot van de Vader, is hier op aarde geopenbaard en we kunnen Zijn voetstappen volgen in de evangeliën: van Bethlehem naar Golgotha en weer terug naar de hemel. Gods liefde is nu volkomen geopenbaard en Gods gerechtigheid is volledig bevredigd door het kruis van Christus. Deze dingen konden in de typen niet in al hun volheid tot uitdrukking gebracht worden. Alleen het kruis legt een volmaakt getuigenis af van de waarheid: God is licht en God is liefde.

Iemand heeft eens gezegd dat God ons in de typen Zijn Christus deel voor deel laat zien. Ze prediken één Christus, maar tonen Hem in de veelheid van Zijn heerlijkheden. Neem bijvoorbeeld de offers. Zij laten ons het éne offer van Jezus Christus zien, maar in zijn vele aspecten, nl. als brandoffer, graanoffer, vredeoffer, zondoffer en schuldoffer. Zo is het ook met de andere typen: elk type laat een aparte kant zien van de kostbaarheid en de schoonheid van de Heere Jezus.

In alle tijden zijn de gelovigen vertroost en versterkt in het geloof door het onderwijs van de beelden van de Schrift. Ook veel jonge gelovigen voelen zich haast vanzelf aangetrokken tot de studie van de typen, al kunnen ze er geen bepaalde reden voor noemen. Maar ze zijn zich ervan bewust dat ze op henzelf toepasbaar zijn en hun eigen geschiedenis beschrijven. Christus Zelf gebruikte een beeld uit

het boek Numeri, toen Hij met Nicodemus sprak. Hij maakte hem duidelijk dat Zijn verhoging op het kruis het tegenbeeld was van de geschiedenis van de koperen slang. En uit het boek Deuteronomium koos Christus de woorden waarmee Hij de satan versloeg tijdens de verzoeking in de woestijn.

1 Korinthiërs 10 geeft ons een goddelijke garantie om de geschiedenis van Israël als een type van onze eigen geschiedenis te beschouwen. We lezen daar in vers 11: 'Al deze dingen nu zijn hun overkomen tot voorbeelden (of: typen) en zijn beschreven tot waarschuwing voor ons, op wie de einden van de eeuwen gekomen zijn'. Op deze gedenkwaardige geschiedenis willen we de aandacht vestigen in de volgende hoofdstukken, die vooral geschreven zijn om jonge gelovigen te helpen bij het onderzoeken van het Woord van God. Laat de lezer zijn Bijbel erbij nemen en elk gedeelte dat we bespreken, biddend lezen. Israëls geschiedenis van Egypte naar Kanaän is een heel bijzondere geschiedenis, waarin zowel schaduwzijden als lichtzijden naar voren komen, waarin zowel de nederlagen als de overwinningen van dit verlore volk verteld worden. We zien hier hoe de weg van de christen in de praktijk dikwijls *is*, maar ook hoe hij *zou moeten zijn*.

2. Van Egypte naar Kanaän

Er zijn drie verschillende posities waarin de kinderen Israëls ons worden voorgesteld in de Schrift. Alle drie zijn ze een beeld van de positie waarin wedergeboren gelovigen in onze tijd kunnen verkeren:

Egypte

Eerst zien we de Israëlieten in Egypte. Daar leren ze te schuilen achter het bloed van het paaslam, om zó veilig te zijn voor het oordeel van God dat Hij over Egypte uitoefent. Ze zijn in hun huizen en eten daar van het vlees van het lam, dat aan het vuur gebraden is. Maar ze doen het met omgorde lendenen, de schoenen aan de voeten en de staf in de hand, klaar om te vertrekken uit Egypte. Ze hebben nu geleerd dat ze in Gods ogen door het kruis van Christus gescheiden zijn van de wereld die God verwerpt (Gal. 6:14).

De woestijn

In de tweede plaats vinden we Israël in de woestijn, als een volk dat voor God is afgezonderd. De Rode Zee (een beeld van het sterven en de opstanding van de Heere Jezus) scheidt hen voor altijd van Egypte, het toneel van hun slavernij en afgodendienst. Ze zijn een uitverkoren volk, dat alleen woont en onder de volken niet gerekend

wordt. God is hun Leidsman – de wolkkolom hangt boven hen en wijst de weg. Ze worden gevoed door het manna, dat dagelijks uit de hemel valt. Ze eten het brood van God en drinken van Zijn water, dat uit de geslagen rots stroomt. Ze wandelen in Zijn licht en strijden onder Zijn banier. Egypte ligt achter hen, Kanaän ligt vóór hen en God is met hen tijdens de woestijnreis.

Dit is een beeld van de positie van de gelovige, als verlost uit de tegenwoordige boze eeuw, als voor de wereld gekruisigd (Gal. 1:4; 6:14). Hij is gestorven en begraven en is een vreemdeling in een vreemd land (1 Petr. 2:11). Hij ziet uit naar een beter, dat is een hemels vaderland (Hebr. 11:13-16). Hij bemoeit zich niet met het bestuur van de volken die hem omringen. Als pelgrim wandelt hij in eenvoud op de koninklijke weg, en geeft hij aan de keizer wat van de keizer is en aan God wat van God is. Het oog van zijn Vader rust op hem en hij reist met het oog naar boven. Al zijn bronnen zijn in God en hij vertrouwt op Hem voor de dagelijkse voorziening van zijn behoeften.

Deze wandel in het geloof brengt vaak beproeving en ook falen met zich mee. Hier komt de gelovige bij de bittere wateren van Mara, die onmiddellijk gevolgd worden door de verfrissende wateren en de palmbomen van Elim. Hier ontmoet hij Amalek, die uittrekt om de pelgrim aan te vallen. Maar God is nu *met* hem, evenals Hij vóór hem was bij de Rode Zee. En zo worden zijn vijanden allemaal verslagen, want Gods macht reikt verder dan de macht van de vijand.

De woestijn is voor de gelovige de school van God. Hier leert hij uit ervaring zijn eigen zwakheid en krachteloosheid kennen en ondervindt hij de genade en de kracht van Gods tegenwoordigheid.

Door de pijnlijke ervaringen die hij meemaakt, leert hij praktisch dat er in zijn vlees *geen* goed woont. Het vlees heeft gelegenheid gehad om zijn ware aard te tonen, en het *heeft* dat ook gedaan. Maar in de woestijn leert hij ook de God van alle genade kennen, Die in alle nood voorziet en hem opricht als hij struikelt. Hij is in zwakheid zijn kracht, zijn Redder in de strijd, zijn Toevlucht in het leed tijdens elke fase van de reis.

Het is mooi jonge gelovigen te horen zingen over de vergeving van de zonden en over het feit dat ze op weg zijn naar de hemel. Een kind van God staat dan vol blijdschap aan het begin van de woestijnreis, evenals Israël aan de overkant van de Rode Zee het lied van de verlossing zong (Ex. 15). Maar is het gezicht van een pelgrim die aan het einde van de reis gekomen is, niet nog veel mooier? Hij staat daar en leunt op het uiteinde van zijn staf, terwijl hij terugziet op de barre woestijn. Zijn leven van beproeving, van ups en downs, van falen en herstel ligt achter hem. Wat is het mooi hem aan het einde van de woestijn te horen roepen, zoals Kaleb het deed: 'En zie, nu heeft de *Heere* mij in het leven behouden, zoals Hij gesproken heeft. Het is nu vijfenveertig jaar geleden (...). Ik ben vandaag nog even sterk als ik was op de dag toen Mozes mij uitstuurde. Zoals mijn kracht toen was, zo is mijn kracht nu, om te strijden en om uit te gaan en om in te gaan' (Joz. 14:10-11). Door alle ervaringen heeft hij zichzelf, maar ook God beter leren kennen. Er blijft voor hem niets anders over dan te zeggen: Hij heeft alles wel gemaakt!

Tijdens de woestijnreis ondervinden we de herderlijke zorg van de Heere, waarvan Psalm 23 spreekt. De pelgrim zingt dit lied in de woestijn, met het kruis *achter* zich (Ps. 22), met de heerlijkheid *vóór*

zich (Ps. 24), en met de Heere als zijn Herder *bij* zich. Hoewel hij door de doodsvalei gaat en de vijanden hem omringen, vreest hij toch geen kwaad. Want de Herder is bij hem. Zijn stok en Zijn staf en Zijn oog leiden hem veilig, totdat hij aankomt in het huis van de Heere, Zijn eeuwige woning.

Beste medereiziger, ervaart u deze wereld als een woestijn? Beseft u dat u op reis bent door een vreemd land, waar niets uw hart kan bevredigen? De satan is er steeds op uit ons op de een of andere zijweg te brengen en ons te herinneren aan alles wat we achter moesten laten in Egypte. Maar zie niet achterom. Zie op de Heere Jezus, de overste Leidsman. Hij is gaan zitten aan de rechterzijde van de troon van God en Hij zal u veilig leiden en invoeren in de beloofde rust. Er zijn diverse brieven in het Nieuwe Testament, waarin de gelovige gezien wordt in zijn wandel door de woestijn op weg naar de hemel. Denk maar aan 1 en 2 Korinthiërs, de brief aan de Filippenzen, de Hebreeënbrief en de eerste brief van Petrus. Het hemelse erfdeel wordt daar steeds als toekomstig gezien.

Kanaän

In de derde plaats zien we Israël echter in het Beloofde Land. De woestijn is dan voorbij en Egypte ligt ver achter hen. Ze zijn over de Jordaan getrokken en hun voeten staan in het land dat vloeit van melk en honing. Ze staan daar als een strijdend volk, met het zwaard in de hand, om bezit te nemen van het land waarvan God gezegd had: 'Elke plaats die uw voetzool betreedt, heb Ik u gegeven' (Joz. 1:3). Ze brengen hun tijd niet werkeloos door, ze voeren strijd om

het land in bezit te nemen. *Voorwaarts* is het wachtwoord, en geleid door de Vorst van de legermacht van God gaan ze van overwinning tot overwinning.

Hier zien we de gelovige als gestorven en opgestaan met Christus, en in Hem gezet in de hemelse gewesten. Hier is hij niet op weg naar de hemel als het einddoel van zijn reis, maar wordt hij daar *nu* al gezien. Dat is zijn positie in Christus, gezegend met alle geestelijke zegening in de hemelse gewesten in Christus (Ef. 1:3). De brief aan de Efeziërs zouden we het Kanaän van de gelovige kunnen noemen. De uitdrukking ‘de hemelse (gewesten)’ komen we vaak tegen in deze brief. Dit is de plaats waar de gelovige nu al in Christus gezeten is. De hemel, niet de aarde, is de plaats van zijn erfenis en van zijn zegeningen. Hij is een hemelburger.

Kanaän is geen beeld van de hemelse rust die de gelovige ingaat, als hij ontbonden wordt om met Christus te zijn. In Kanaän heeft hij geen rust, maar hanteert hij zwaard en schild om het land in bezit te nemen. Dat kenmerkt heel duidelijk de positie van de gelovige in de brief aan de Efeziërs. In hoofdstuk 6 zien we hoe hij verweekt is in een strijd met de boze machten in de hemelse gewesten, die hem het recht betwisten zijn deel van het land in bezit te nemen. Zij proberen hem te weerhouden van het genot van de hemelse zegeningen, die Gods genade hem heeft geschonken. Er is strijd in Kanaän en de gelovige staat daar bekleed met Gods wapenrusting, om stand te kunnen houden tegen de list van de duivel. Als hij zich sterkt in de Heere en in de kracht van Zijn sterkte, zal hij overwinnen.

Het overjarige koren van het land Kanaän is zijn dagelijks voedsel, een beeld van de hemelse Christus (vgl. Joz. 5). Dit sterkt hem voor

de strijd. Die strijd is geen kinderspel, maar een rechtstreeks conflict met de boze, dat zich toespitst naarmate we onze positie en onze zegeningen in Christus beter gaan begrijpen. Een gelovige is in de woestijn, maar tevens in Kanaän. Feitelijk zijn we in de wereld, waar het nacht is. De nacht is ver gevorderd, maar als Christus komt en de morgen aanbreekt, zullen we de wereld verlaten.

Wat onze *ervaringen* in de wereld betreft, verkeren we dus in de woestijn. We zijn daar ons leven lang op school, als kinderen die door de Vader getuchtigd worden. Maar wat onze *positie* betreft, zijn we in Kanaän. Want hoewel de wereld rondom ons is en het vlees in ons is, zijn we in Christus ver verheven bóven de wereld en het vlees. Onze christelijke positie is *in Hem*. Maar in het hemelse land ontmoeten we de duivel en die strijd is pas voorbij als hij uit de hemel geworpen is (Openb. 12). Maar zelfs nú al zijn wij meer dan overwinnaars door Hem Die ons heeft liefgehad en Die voor ons gestreden heeft. Hij geeft ons de overwinning, en Hij bemoedigt ons in de strijd door ons te verzekeren dat de satan *spoedig* onder onze voeten verpletterd zal worden (Rom. 16:20).

3. Israël in Egypte

De slavernij van de zonde

De eerste hoofdstukken van Exodus geven ons een indruk van de slavernij van Israël in Egypte. De Israëlieten zijn daar slaven van de farao, de koning van Egypte, en de afgodendienaars die zich nog buigen voor de goden van Egypte (vgl. Ex. 12:12; Ezech. 20:5-10). Ze zuchten onder de harde dienst die ze moeten verrichten. Ze zijn gevangen door een macht die sterker is dan zijzelf. Ze roepen wel om verlossing, maar ze kunnen niet ontkomen. Ze zijn als het ware met ketenen gebonden. Hun machtige vijand bewaart zijn bezittingen.

Toch geeft de farao hun wel enkele genoegens, want later denken ze terug aan de vissen die ze in Egypte gratis kregen, de komkommers, de pompoenen, het look, de ajuinen en het knoflook (Num. 11:5). Het zou niet wijs van de farao geweest zijn, als hij hun deze dingen onthouden had. Hierdoor waren ze toch min of meer tevreden met hun lot en deden ze wat hij hun opdroeg. De Egyptenaren tonen het beeld van de natuurlijke toestand van de mens, de onafhankelijke mens die God niet nodig denkt te hebben (Deut. 11:10). Egypte is een beeld van de wereld en de farao is een beeld van de satan, de overste van de wereld (zie o.a. Joh. 12:31; Ef. 6:12). Door de zondeval is de mens een slaaf van de satan geworden en de wereld is het toneel van zijn slavernij. De mens is verkocht onder de zonde

(Rom. 7:14). Zijn zonden zijn de boeien die hem gevangen houden. Hij is niet in staat zichzelf te bevrijden, want hij is krachteloos (Rom. 5:6). Hij is een werktuig van de satan, gevangen in de strik van de duivel (2 Tim. 2:26). Toch is dit een vrijwillige slavernij, want de satan heeft zijn gedachten verblind en zijn verstand verduisterd (2 Kor. 4:4; Ef. 4:18). Daarom ziet hij zijn slavernij voor vrijheid aan en koestert hij de zonden die hem gebonden houden.

De satan is zelfs zo listig dat hij zijn lasten wat verlicht en zijn boeien wat lossen maakt door hem voor een tijd het genot van de zonde te geven. Zo krijgt hij zijn gevangene meer in zijn greep en kan hij hem voor eeuwig verblinden. Wat dat betreft heeft de satan een grote ervaring: hij is geoefend in het smeden van allerlei ketenen. Hij kent de smaak van zijn slachtoffers en weet hoe iemand het beste gebonden kan worden. Sommigen zijn gevangen in de ketens van zonde en lust, anderen zijn geboeid in de meer respectabele banden van godsdienst, roem, geldzucht en de eer van mensen. De een gaat rechtstreeks zijn ondergang tegemoet, de ander legt de weg naar het eeuwige verderf minder rechtstreeks af, maar in beide gevallen is het onvermijdelijk. De satan gebruikt allerlei middelen om zijn doel te bereiken, of het nu drank of geldzucht is, of de schijn van een valse godsdienst. Misschien is de schijn van godsvrucht wel het machtigste middel in zijn hand om zijn slachtoffers te misleiden en in het verderf te storten.

Laat ik nu even pauzeren en u de vraag stellen: Bent u verlost van de knellende banden van de satan of bent u nog zijn slaaf? Bent u ervan overtuigd dat geen verborgen zonde u bindt aan de satan en de wereld? Misschien is uw geweten wel rustig, misschien heeft u wel

een ongestoorde rust. Maar toch bent u een slaaf van de zonde, als u niet verlost bent door de Zoon van God. Als de Zoon u niet heeft vrijgemaakt, bent u een gebondene van de satan en bent u op weg naar de poel van vuur. Er is er maar Eén Die u redden kan. God had de ellende in de steenovens van Egypte wel gezien. Zijn oor had het geroep gehoord en Zijn hart had medelijden met het leed.

De God van de aartsvaders dacht aan Zijn verbond met hen en daalde neer om Zijn volk te verlossen. Hij is *neergekomen* (Ex. 3:8); dat is ook de heerlijke boodschap van het evangelie! Onze hulp komt niet van een mens, want er is niemand die zijn broeder kan verlossen (Ps. 49:8-9). Maar onze hulp komt *van boven*. God heeft Zijn Zoon gegeven en Hij is in de wereld gekomen om zondaars te behouden. God is geopenbaard in het vlees en Hij is neergedaald om de gevangenen van de satan te verlossen. Door Zijn dood op het kruis heeft de Heere Jezus de vijand overwonnen en hem de kop vermorzeld. De dood is teniet gedaan en zijn angel is weggenomen. Het graf van Christus is leeg en Hij is gaan zitten aan Gods rechterhand. Alle macht in hemel en op aarde is in Zijn handen en Hij laat het evangelie uitgaan om gevangenen vrijlating te prediken en redding aan te bieden.

Want het evangelie is Gods kracht tot behoudenis voor ieder die gelooft (Rom. 1:16). Gelooft *u* het evangelie? Hebt u uw oor en uw hart geopend voor de blijde boodschap? Dan bent u door genade een vrijgelatene van de Heere. Als de Zoon van God u heeft vrijgemaakt, bent u waarlijk vrij (Joh. 8:36). Israël woonde in Egypte alsof ze er geen vreemdelingen waren. Ze waren echter geen Egyptenaren, maar behoorden tot het volk van God. Ze zijn een type van mensen die bekeerd en wedergeboren zijn, maar praktisch nog niet weten

tot het volk van God te behoren, doordat ze het evangelie nog niet voor zichzelf hebben aangenomen. Ze zijn nog in de toestand van Romeinen 7.

De voorwaarden van de farao:
de listen van de satan

Mozes en Aäron gaan in opdracht van God naar Egypte. Ze gaan dadelijk naar het hof van de farao en terwijl ze daar staan te midden van de pracht en praal van Egypte, brengen ze het bevel van de Heere over: 'Laat Mijn volk gaan om voor Mij een feest te vieren in de woestijn' (Ex. 5:1). Maar de farao stelt zich onmiddellijk uitdagend op en geeft opdracht het slavenjuk van de Israëlieten te verzwaren. Hij toont zijn haat en minachting door de woorden: 'Wie is de Heere, naar Wiens stem ik zou moeten luisteren door Israël te laten gaan? Ik ken de Heere niet en ik zal Israël ook niet laten gaan' (Ex. 5:2).

Zo gaat de satan te werk. Zijn eerste plan is om de verlossing van een arme zondaar te beletten. Hier gebruikt hij geen dekmantel, maar openbaart hij zich als een brullende leeuw die zich openlijk verzet tegen God. De satan probeert zijn slaven zo lang mogelijk rustig te houden en hij is tevreden zolang ze hem dienen. Maar hij gaat hevig te keer als God begint zo iemand te verlossen, want hij geeft zijn prooi niet zomaar op. Op dat moment is de toestand van de bekeerde erger dan daarvóór, want zijn geweten is ontwaakt en hij voelt zijn boeien (vgl. Ex. 5:7-23). Hij staat nu in het licht van de eeuwigheid; evenals de verloren zoon is hij tot zichzelf gekomen.

De eerste list van de vijand

Het bevel van Jahweh is aan de farao voorgehouden. Hij weigert te gehoorzamen en daarom komen de plagen over hem en over zijn land. Dan gaat hij van tactiek veranderen, want hij ziet wel in dat hij een openlijke strijd tegen de ware God niet kan winnen. Hij probeert nu door list zijn doel te bereiken. Hij roept Mozes en doet hem de volgende concessie: ‘Ga heen, breng offers aan uw God *in dit land*’ (Ex. 8:25). Dit lijkt een heel redelijk voorstel, een belangrijke tegemoetkoming van de kant van de farao. In feite is het maar een vernisje om zijn bedrog te verbergen. De strategie van de duivel is juist om de gevolgen van de verlossing teniet te doen en het getuigenis van het verlore volk krachteloos te maken. Maar Mozes doorziet dit bedrog en verzet zich onmiddellijk ertegen met het duidelijke woord van Jahweh: ‘Laat ons drie dagreizen ver de woestijn ingaan, zodat wij aan de Heere, onze God, offers kunnen brengen, zoals Hij tegen ons zeggen zal’ (Ex. 8:27).

Het woord van God was duidelijk, en er was geen compromis mogelijk. De afstand tot Egypte was door God Zelf bepaald. *Daar* zou Zijn altaar moeten staan, en Mozes kon niets afdoen van dit voorschrift. Hij houdt ook onverkort vast aan Gods eisen en bezwijkt niet voor de listen van de vijand. Helaas is het zó dat de satan maar al te vaak succes heeft met deze list. Als hij de verlossing van een bekeerde zondaar niet kan verhinderen door zijn openlijke verzet als een brullende leeuw, probeert hij als een listige slang hem in het land te houden en hem daar te laten offeren. De satan heeft er niets op tegen dat iemand een godsdienst aanneemt die hem als een fatsoenlijke wereldling in Egypte laat offeren. Nee, hij zal zo iemand

zelfs beschermen. En de wereld heeft ook geen bezwaar tegen zo'n godsdienst; ze heeft zelfs bewondering voor zulke godsdienstige mensen.

Maar zo'n wereldse godsdienst omvat alles wat maar denkbaar is, *behalve* een volkomen toewijding aan Christus! Men moet die godsdienst uitoefenen 'in dit land', volgens de principes van de wereld en volgens haar denkbeelden. Maar zodra Gods roepstem wordt gehoord om Hem te gaan dienen op een plek die op een afstand van drie dagen van Egypte ligt, zal de wereld haar goedkeurende houding laten varen. Deze afstand van drie dagen spreekt van de volle gevolgen van het kruis en de opstanding van Christus – die immers plaatsvond op de *derde* dag. Zodra de gelovige op die grondslag gaat staan en de dienst van God in overeenstemming daarmee gaat inrichten, brengt de satan alles in beweging om dat te voorkomen. Hij haat een volkomen afzondering voor God. Hij weet heel goed dat iemand die zo'n plaats van afzondering voor God inneemt op grond van het feit dat hij met Christus gestorven is, de heerschappij en het rijk van de satan voorgoed vaarwel zegt.

Als u belijdt een christen te zijn, bent u dan ook de weg van drie dagen uit Egypte gegaan? Dient u God in afzondering van de wereld? Het is niet mogelijk een waar getuigenis van Hem af te leggen en Hem in waarheid te dienen, en tegelijkertijd ook gemeenschap met de wereld te hebben – hetzij in haar zondige vermaak hetzij in haar godsdienst. U kunt niet God dienen en de mammon. Gods roepstem is duidelijk: 'Ga daarom uit hun midden weg en zonder u af, zegt de Heere' (2 Kor. 6:17).

De tweede list van de vijand

Toen zei de farao: 'Ik zal u laten gaan, zodat u aan de Heere, uw God, in de woestijn offers kunt brengen. Alleen, ga beslist niet te ver weg!' (Ex. 8:28). De satan geeft zich niet zo gemakkelijk gewonnen. Maar deze nieuwe list betekent eenvoudig: Ga niet buiten mijn bereik, maar blijf dicht genoeg bij Egypte, zodat ik u zonder veel moeite weer in mijn macht kan krijgen en op die manier een eind kan maken aan uw getuigenis als een afgezonderd volk. Zo'n christendom, dat wordt uitgeoefend in het grensgebied van de wereld, is een prachtig middel in de handen van de satan. Het voldoet precies aan zijn wensen. Maar iemand die noch voor God noch voor de wereld kiest, is een struikelblok voor iedereen. Hij is in feite een huichelaar en hij heeft geen geestelijke kracht. Niemand heeft achting voor hem. Zijn eigen geweten is bevlekt en hij kwelt zijn ziel. Lot was zo iemand, die niet te ver trok. Hij probeerde godsdienst en politiek met elkaar te verbinden toen hij in Sodom woonde, maar hij maakte zichzelf belachelijk. Zijn wereldsgezindheid maakte zijn prediking krachteloos. Zijn kinderen trouwden met inwoners van Sodom. En ten slotte moesten de engelen hem dwingen Sodom te verlaten. Hij werd gered als door vuur, maar zijn getuigenis was geschonden en zijn leven eindigde in een eenzame spelonk.

Beste medegelovige, de satan zal deze list ook op u toepassen. Hij zal fluisteren: Ga niet te ver! Het is niet nodig zo bekrompen te zijn. U kunt een christen zijn en evengoed meedoen met de wereld. U moet niet zo'n eenling zijn, maar doen zoals andere mensen. Zulke influisteringen komen van de boze. Op die manier probeert hij het getuigenis van de waarheid van God krachteloos te maken en

de gelovigen te verlagen tot het peil van vleselijke mensen met een vleselijke godsdienst. Maar Gods Woord zegt nadrukkelijk dat het volk van God ‘een volk ten eigendom’ is (1 Petr. 2:9). Het is Gods eigendom en het behoort niet te wandelen zoals de andere volken (Ef. 4:17; 1 Kor. 3:3). Het bestaat uit heiligen van God! Laten we daarom de duivel weerstaan en standvastig zijn in het geloof.

De derde list van de vijand

‘Zo niet! Laat toch de *mannen* gaan, zodat zij de Heere kunnen dienen, want dat is waar u om verzocht hebt’ (Ex. 10:11). De farao is in grote moeilijkheden. De hand van God gaat steeds zwaarder op hem drukken en daarom doet hij opnieuw een concessie. Hij wil ze nu wel de weg van drie dagen laten gaan, maar dan moeten de kinderen achterblijven. Dat is knap bedacht! De ouders mogen Jahweh dienen in de woestijn, maar de kinderen moeten bij de Egyptenaren achterblijven die de afgoden dienen! Wat een idee.

De farao wist heel goed dat hij zijn doel bereikt had, als dit plan zou slagen. Hij wist dat de ouders snel zouden terugkomen, als hun kinderen waren achtergebleven in Egypte. Wat is het jammer dat veel ouders hier niet aan denken en hun kinderen in de wereld achterlaten. Het getuigenis van heel wat christen-ouders is te gronde gericht, doordat ze hun kinderen op het terrein van de wereld en in het gezelschap van de meest goddeloze mensen achterlieten. Lot en Eli zijn voorbeelden van dit soort gelovigen; en het oordeel van God dat hun gezinnen trof, is een waarschuwing voor allen die hun voetspoor volgen.

De vierde list van de vijand

De farao staat nu onder zware druk en hij stelt zijn laatste voorwaarde. Het is nog maar een zwakke poging om het volk in zijn greep te houden. Als er maar één band met Egypte overblijft, moet dat toch in zijn voordeel zijn, zo is zijn redenering. Hij wil nu alleen nog maar de kudde van de Israëlieten achterhouden. Toen riep de farao Mozes en zei: ‘Ga en dien de Heere. Alleen uw kleinvee en uw runderen moeten achterblijven. Uw kleine kinderen mogen wel met u meegaan’ (Ex. 10:24). De farao doet nu alsof hij met weinig genoegen wil nemen. Het lijkt ook een redelijk voorstel, want kudden schapen en runderen zouden de Israëlieten toch tot last zijn op hun reis. Zou het niet beter zijn om ze achter te laten?

Maar nee, zegt Mozes, hoe zouden we God dan kunnen offeren in de woestijn? Hij wilde geen tittel of jota afdoen van Gods bevel. Hoewel Mozes persoonlijk de zachtmoedigste man op aarde was, was hij onvermurwbaar als het ging om de handhaving van Gods rechtvaardige eisen. Ook de kudden behoren Hem toe, alles is Zijn eigendom. En daarom krijgt de farao dat besliste antwoord te horen: ‘Geen hoef zal achterblijven’ (Ex. 10:26). Dit was Gods eis, die onverkort gehandhaafd moest blijven. Het hele volk behoorde Hem toe, met al hun bezittingen. Op geen enkel punt was er een compromis mogelijk. Jahweh moest de beschikking krijgen over alles wat Hem toebehoorde.

Voor deze beslistheid moest de vijand ten slotte bezwijken en de nederlaag lijden. Laat zo’n beslistheid voor Christus ook ons wachtwoord zijn. Alleen zó kunnen we de duivel weerstaan en de

overwinning behalen. Het is beter om in de leeuwenkuil geworpen te worden, dan ongehoorzaam aan God te zijn. Het is beter om in de vurige oven geworpen te worden, dan een afgodsbeeld te aanbidden dat door de machtigste vorst ter wereld is opgericht. Een dergelijke toewijding aan God blijft nooit zonder gevolgen, want Hij heeft gezegd: 'Want wie Mij eren, zal Ik eren' (1 Sam. 2:30). Een volkomen afzondering voor God moet onze maatstaf zijn, en geen halfslachtigheid, geen middenweg. Alles, onze eredienst, ons familieleven, ons dagelijks leven: alles moet de weg van drie dagen afleggen en het kenmerk van het opstandingsleven dragen dat alleen voor God leeft.

De dood van de eerstgeborenen

Ten slotte wordt Egypte getroffen door het doodsoordeel: 'Want Ik zal in deze nacht door het land Egypte trekken en alle eerstgeborenen in het land Egypte treffen, van de mensen tot het vee. En Ik zal aan al de goden van de Egyptenaren strafgerichten voltrekken, Ik, de HEERE' (Ex. 12:12). Het loon van de zonde is de dood. En omdat allen gezondigd hebben, zijn alle mensen onderworpen aan het oordeel van de dood. Bij de vorige plagen werd Israël gespaard, maar nu is dat niet zonder meer het geval. Alleen de dood van een offerlam kan uitkomst bieden, een beeld van het Lam van God. God is een heilige Rechter, en Hij oefent het oordeel uit zonder de persoon van de mens aan te zien. In de stilte van de nacht komt Hij onverwachts met Zijn oordeel en Hij gaat alleen voorbij aan *die* huizen waaraan het bloed is aangebracht.

De oordelen over Egypte zijn een beeld van de oordelen die de wereld zullen treffen. In Zijn lankmoedigheid laat God de genadetijd nog voortduren, want Hij heeft geen behagen in de dood van de zondaar. Maar het oordeel staat vast. De toorn die de mensen voor zichzelf hebben opgehoopt tegen de dag van de toorn, zal spoedig over de wereld worden uitgestort. De dag is bepaald en het vonnis is geveld. Het oordeel zal onverwachts komen. Als een dief in de nacht zal de Heere Jezus plotseling uit de hemel neerdalen, als een bliksemflits, om in vlammend vuur wraak te nemen over hen die God niet kennen en over hen die het evangelie van Jezus Christus niet gehoorzaam zijn (2 Thess. 1:8). Het zal zijn zoals in de dagen vóór de zondvloed. De wereld zal doorgaan met kopen, met verkopen en met zondigen, totdat haar een onverwachts halt zal worden toegevoerd door de verschijning van de verworpen Jezus van Nazareth op de wolken van de hemel.

Er was een luid geschreeuw in Egypte, want er was geen huis waarin geen dode was (Ex. 12:30). Het was de angstkreet van een volk dat de zwaarte van Gods tuchtroede voelde. Maar deze klacht is de voorbode van een nog luider wanhoopskreet, die straks zal klinken uit de mond van hen die Christus verworpen hebben: 'En zij zeiden tot de bergen en tot de rotsen: Val op ons en verberg ons voor het aangezicht van Hem Die op de troon zit, en voor de toorn van het Lam' (Openb. 6:16).

Maar niemand zal acht geven op hun stem. De rotsen blijven onbewogen en de bergen zullen de spot drijven met hun gebed. Hij Die in de hemel troont, zal lachen over hun verderf, omdat ze Zijn raad verworpen hebben (Spr. 1:25-26). Wat een vreselijk vooruitzicht

is dit voor iedereen die nog zonder God en zonder Christus in de wereld leeft! Nu is er nog verlossing mogelijk op grond van het kostbare bloed van Christus, het vlekkeloze Lam van God. Iedereen die schuilt achter Zijn bloed, is veilig voor de Engel van de dood.

4. Het Pascha

De instelling van het Pascha

In Exodus 12 vinden we één van de duidelijkste beelden van de verlossing door het bloed van het Lam. Dit is het grote onderwerp van de Heilige Schrift, vanaf het lam dat Abel offerde buiten de hof van Eden tot op de komst van het ware Lam van God, dat geofferd werd buiten de poort van Jeruzalem. De profeten hebben hiervan getuigd en de psalmdichters hebben ervan gezongen. En in de hemel zullen we eeuwig het nieuwe lied zingen: U hebt ons voor God gekocht met Uw bloed.

Een godsdienst *zonder* bloed is fataal voor een zondaar. Kaïn, de eerste moordenaar, is de vader ervan en hij heeft nog altijd nakomelingen die deze godsdienst aanhangen. Tot op heden zijn er predikanten en professoren die alleen maar een smalende glimlach overhebben voor wat zij een 'bloedtheologie' noemen. Maar laten ze wel bedenken dat er zonder bloedstorting geen vergeving is (Hebr. 9:22). Een bloedeloze theologie leidt ons rechtstreeks naar de poel van vuur.

Zoals gezegd vinden we in Exodus 12 een prachtige illustratie van de verlossing door het bloed van Christus. Elk onderdeel van dit type is even mooi en betekenisvol. We weten dat het Pascha van Christus spreekt, want er staat geschreven: 'Ook ons Pascha, Christus, is geslacht' (1 Kor. 5:7).

De volkomenheid van het lam

De Israëlieten moesten een gaaf, een volkomen lam nemen, een mannetje van een jaar oud. Dit spreekt van de volmaaktheid, de zachtmoedigheid, de gewilligheid en de kracht van Christus. Hij werd als een lam ter slachting geleid en vroeg zelfs om vergeving voor hen die Hem ter dood brachten. Hij was onberispelijk en onbevlekt (1 Petr. 1:19). Hij was zonder enig gebrek. Hij *deed* immers geen zonde (1 Petr. 2:22). Hij *kende* geen zonde (2 Kor. 5:21), en in Hem *was* geen zonde (1 Joh. 3:5). Hij was volmaakt als het Kind van Bethlehem, als de Jongeling van Nazareth, als de Zoon des mensen en als het Lam van God op het kruis. Hij stierf in Zijn volle mannelijke kracht, machtig om te verlossen.

‘U moet het in bewaring houden tot de veertiende dag van deze maand’ (Ex. 12:6). Er was een proeftijd, die ruimschoots gelegenheid bood om te onderzoeken of het lam wel onberispelijk was. Zo was het ook met het Lam van God. Hij is langdurig op de proef gesteld in Zijn leven op aarde. Hij is beproefd door de hemel, alsook door de aarde en door de machten van de duisternis, zodat we een drievoudig getuigenis bezitten van Zijn volkomenheid. De Vader getuigde van de hemel: ‘Deze is Mijn geliefde Zoon, in Wie Ik Mijn welbehagen heb’ (Matt. 3:17). De demonen moesten uitroepen: ‘Ik ken U Wie U bent: de Heilige van God’ (Mark. 1:24). En de duivel moest Hem verlaten, nadat hij tevergeefs al zijn listen op Hem had toegepast.

De mensen getuigden ook van Zijn onschuld. De Romeinse stadhouder Pilatus moest erkennen: ‘Ik vind geen schuld in Hem’ (Joh. 18:38). Judas, de verrader, beled dat hij onschuldig bloed had

overgeleverd (Matt. 27:4). De hoofdman die Hem zag sterven, erkende dat Hij rechtvaardig was (Luk. 23:47). Eén van de boosdoeners die met Hem gekruisigd waren, getuigde dat Hij niets onbehoorlijks had gedaan (Luk. 23:41). Zelfs de vijanden van Christus moesten dus getuigen dat Hij als een vlekkeloos en schuldeloos Lam in de dood ging. Hij was het reine, volmaakte en onberispelijke Lam van God, dat geslacht werd voor onze zonden.

De toepassing van het bloed

Het bloed van het lam werd in een bekken gedaan en men nam een bundeltje hysop om het erin te dopen: ‘En zij zullen van het bloed nemen en het aan de beide deurposten strijken en aan de bovendorpel (...). En het bloed zal u tot een teken zijn aan de huizen waarin u verblijft. Als Ik het bloed zie, zal Ik u voorbijgaan en er zal geen plaag onder u zijn die verderf teweegbrengt, als Ik het land Egypte zal treffen’ (Ex. 12:7-13).

Alleen het bloed aan de beide deurposten en de bovendorpel bewerkte de redding van de eerstgeborenen van Israël in deze vreselijke nacht. Ze konden niet worden gered door het levende lam, zelfs al zouden ze het aan de deurpost binden. Ze konden evenmin gered worden als het bloed in het bekken bleef. Nee, het bloed moest worden *toegepast*. Men moest het zich als het ware persoonlijk toe-eigenen. Door middel van het bundeltje hysop werd het aangebracht aan de deurposten van het huis.

Alleen zó was de eerstgeborene, die ten dode was opgeschreven, in veiligheid. Hij werd niet gered door het bloed *en* de bittere kruiden,

of door het bloed *en* de ongezuurde broden. Het was alleen het *bloed* van het lam, dat hem redde van het oordeel. De zekerheid van het behoud hing ook niet af van hun eigen gevoelens, of van het pelgrimskleed dat ze aanhadden. Hun zekerheid berustte op iets dat oneindig veel beter was dan al die veranderlijke dingen, namelijk op het onwankelbare woord van de eeuwige God. Want Hij had gezegd: 'Als Ik het bloed zie, zal Ik u voorbijgaan'. Dat was voldoende. Ze waren nu even veilig voor de verderfengel, als wanneer ze in het land Kanaän gewoond hadden.

Maar hoe staat het met u? Schuilt u achter het kostbare bloed van Christus? Geloofst u dat het voor u vergoten is en dat God dit offer aanvaard heeft? God ziet het bloed en Hij kent de waarde ervan, en Hij zegt tegen allen die hun vertrouwen op dit bloed hebben gesteld: Ik *zal* u voorbijgaan. Is Zijn Woord betrouwbaar? Zo ja, dan bent u veilig. Dan is er geen plaats voor twijfel en vrees en veranderlijke gevoelens. U bent in een veilige schuilplaats. Uw gevoelens doen niets af van het betrouwbare Woord van God. Alleen het bloed van Christus is de grondslag van onze behoudenis; en het geschreven Woord van God is de grondslag van onze zekerheid. Het bloed spreekt tot *God*, het Woord tot *ons*.

Het bloed mocht niet op de drempel of op de vloer worden gesprenkeld. Het was veel te kostbaar om vertreden te worden. Toch zijn er naambelijders, die de Zoon van God met voeten treden en het bloed van het verbond onrein achten (Hebr. 10:29). Ook zijn er veel belijders, die het bloed niet persoonlijk toepassen. De kerkelijke systemen waartoe ze behoren zijn allemaal gegrond op het feit dat de Heere Jezus stierf, maar het bloed heeft voor hen geen reddende

kracht. Het is net zoals met het bloed in het bekken: zolang de Israëliet het niet aanbracht op de deur, was hij niet veilig voor het oordeel van God. Zolang het bloed niet wordt gebruikt, zolang men niet in het geloof de hand legt op de waarde van het bloed van Christus, is men niet behouden.

Beste lezer of lezeres, wat heeft het bloed van Christus *u* te zeggen? Hebt u in het geloof de hand gelegd op de waarde van dat bloed? Of hebt u nog geen beschutting gezocht tegen het oordeel van God, de komende toorn?

Het Pascha als de maaltijd van de verlost

Toen de verloren zoon terugging naar zijn vader, kreeg hij een plaats aan een goed voorziene tafel. Er werd een vreugdefeest gevierd. Hij werd niet alleen begroet met een kus en hij kreeg niet alleen het beste kleed en een ring en sandalen aan zijn voeten. Maar terwijl hij rustte in de armen van zijn vader en al zijn twijfel en vrees verdwenen, hoorde hij zijn blijde vader zeggen: 'Laten wij eten en vrolijk zijn' (Luk. 15:23). De vader, die de bron was van de zegen, en de zoon die het voorwerp van de zegen was, zaten *samen* aan de maaltijd om van het gemeste kalf te eten. Een andere illustratie: Toen het dochtertje van Jaïrus door Christus was opgewekt, beval Hij dat men haar te *eten* zou geven (Luk. 8:55). Als een zondaar wordt levend gemaakt en een plaats krijgt aan het hart van de Vader, krijgt hij ook deel aan het brood dat de kinderen eten. Hij is geroepen tot de gemeenschap met de Vader en met Zijn Zoon Jezus Christus, die

straks in volmaaktheid zal worden genoten in de tegenwoordigheid van God en van het Lam.

De Paasmaaltijd die Israël in Egypte vierde achter de bescherming van de met bloed bestreken deurposten, spreekt hiervan. Het bloed beveiligde de Israëlieten voor het oordeel dat daarbuiten woedde. Maar binnen in hun huizen was er rust, zelfs te midden van het angstige toneel dat hen omringde. Terwijl ze klaarstonden voor de reis, met de staf in de hand, aten ze van het lam dat aan het vuur gebraden was. Ze sliepen niet in die veelbewogen nacht, ze brachten die spannende uren niet in onverschilligheid door.

Dat is een ernstige les voor ons. De Heere Jezus laat ons misschien nog een poosje in deze donkere wereld om met Hem gemeenschap te hebben. Dat is het hoogste voorrecht dat we kennen. Als we schuilen achter het bloed van het Lam, mogen we ook aanzitten aan de tafel die Hij voor ons heeft bereid. We mogen ons voeden met Zijn gezegende Persoon. God heeft ons niet alleen het bloed van het Lam gegeven om ons ontwaakte geweten rust te geven, maar Hij wil ook de honger van ons hart stillen door de Persoon van Christus aan ons voor te stellen. Als we ons geestelijk gesproken met Hem voeden en ons in Hem verblijden, is onze blijdschap volkomen.

Het eten van het Lam

‘Zij moeten het vlees dezelfde nacht nog eten; op vuur gebraden, met ongezuurde broden, en met bittere kruiden moeten zij het eten. U mag daarvan niets rauw eten, en zeker niet in water gekookt,

maar alleen op vuur gebraden, met zijn kop, met zijn poten en zijn ingewanden' (Ex. 12:8-9).

Christus was het ware Lam van God. Het braden of roosteren op het vuur spreekt van het lijden dat Hij onderging van de kant van God. Op het kruis onderging Hij het oordeel van God in onze plaats, en met deze lijdende Christus mogen wij ons voeden. We hebben gemeenschap met Hem Die het vuur van Gods oordeel onderging, en we bewonderen Zijn liefde en de kracht van Zijn werk. We denken aan Zijn diepe lijden en de angst van Zijn ziel. En we buigen ons neer voor deze liefde, die zelfs door vele wateren niet kon worden uitgeblust. Ons hart is vervuld met Zijn Persoon en Hij is het voorwerp van onze dank en aanbidding en het onderwerp van ons lied. Al het andere verdwijnt, de wereld verliest haar aantrekkingskracht en we vergeten de dingen waaraan we vroeger zo waren gehecht. Want we hebben nu een beter deel, dat ons overvloedig verzadigt. We voeden ons met het Lam van God.

De bittere kruiden

Het lam werd gegeten met een saus van bittere kruiden. Dit is een beeld van de smartelijke herinnering aan de zonde. Juist als we denken aan het lijden van het Lam van God, zien we het ware karakter van de zonde. De zonde wordt dan uitermate zondig voor ons in het licht van het kruis. En we denken er met droefheid aan dat het *onze* zonden waren, die de Heiland aan het vloekhout nagelden. Alleen de genade kan een oprecht berouw bewerken, en het hart van een opstandige zondaar kan alleen door liefde gewonnen worden.

Maar als we deze genade en liefde hebben leren kennen, zal dat altijd gepaard gaan met droefheid om onze zonden. Daarvan spreken de bittere kruiden.

We kunnen deze bittere kruiden niet losmaken van het Paaslam. Er zijn vele zoekende zielen die alleen deze kruiden eten, maar niet *eerst* het bloed aan de deurposten hebben aangebracht. Ze hebben een oprecht berouw over hun verleden en vragen God om vergeving. Maar in die toestand blijven ze jarenlang leven, terwijl ze hopen dat er verandering zal plaatsvinden en dat ze Gods liefde zullen mogen ondervinden. Maar die liefde is vreemd aan het opstandige hart van de gevallen zondaar, en ze kan alleen in onze harten worden uitgestort doordat we in het geloof de hand leggen op de waarde van het bloed van het Lam. Eerst moet het *bloed* gesprenkeld worden, dan volgen de bittere kruiden.

De ongezuurde broden

Hiermee was de maaltijd compleet. De betekenis van de ongezuurde broden vinden we in 1 Korinthiërs 5, waar de apostel de gelovigen oproept al het zuurdeeg te verwijderen: ‘Want ook ons Pascha, Christus, is geslacht. Laten wij daarom feestvieren, niet met oud zuurdeeg, ook niet met zuurdeeg van slechtheid en boosheid, maar met ongezuurd brood van oprechtheid en waarheid’ (vs. 7-8).

Zuurdeeg is in de Schrift altijd een beeld van kwaad, en wel van boosheid die een gelovige geleidelijk aantast, hem verontreinigt en de vitale delen van zijn christelijk leven te gronde richt. De apostel Paulus spreekt over het zuurdeeg van slechtheid en boosheid en het

zuurdeeg van wetticisme. Christus spreekt over het zuurdeeg van de farizeeën, dat is de huichelarij; het zuurdeeg van de sadduceeën, het rationalisme; en het zuurdeeg van Herodes, nl. wereldsgezindheid en politiek.

Als een gelovige die dingen toelaat in zijn leven, verhindert dat zijn gemeenschap met Christus. Laten we dus waakzaam zijn, opdat we niet onder de invloed raken van de werking van het zuurdeeg, in welke vorm het zich ook mag voordoen. Ook in deze tijd kunnen we de dodelijke werking ervan volop waarnemen.

Een maaltijd van pelgrims

De houding waarin het Pascha gegeten werd, is ook van grote betekenis: 'En zo moet u het eten: uw middel omgord, uw schoenen aan uw voeten en uw staf in uw hand. U moet het met haast eten, het is Pascha voor de Heere' (Ex. 12:11). De Israëlieten stonden klaar om te vertrekken. Ze aten het Pascha als pelgrims, die vol spanning op het vertreksignaal wachtten. Ze stonden daar als vreemdelingen in een vreemd land, klaar om op weg te gaan naar hun vaderland.

Is dat werkelijkheid bij ons? We zingen wel eens dat we pelgrims en vreemdelingen zijn, maar is ons leven daarmee in overeenstemming? Geven we werkelijk gehoor aan de roepstem van de Heere Jezus? Zijn onze lendenen omgord en hebben we de pelgrimsstaf in de hand?

Het Pascha als gedachtenismaal

Het feest dat werd ingesteld in de nacht van Israëls verlossing was een blijvende inzet voor hen en voor hun nageslacht. Ze moesten steeds weer terugdenken aan de verlossing door het bloed van het paaslam. Ook na de woestijnreis en de inbezitneming van het land, dat vloeide van melk en honing, moesten ze dit gedachtenismaal blijven houden.

Zoals alle typen wees ook het Pascha ongetwijfeld heen naar Golgotha. Het was de herdenking van de verlossing uit Egypte in het *verleden*. Daarom kunnen we het vergelijken met de viering van het avondmaal, waarbij de christen terugdenkt aan het grote heil dat in het verleden voor hem tot stand is gebracht. Natuurlijk zijn er ook veel verschilpunten, want er is een groot contrast tussen wet en genade, tussen jodendom en christendom. De paasmaaltijd was de herinnering aan de verlossing van een aards volk, maar het avondmaal is de gedachte aan de verlossing en de roeping van een *hemels* volk van God. Het paasmaal werd gegeten door een volk dat in het vlees besneden was, maar het avondmaal is voor hen die naar de geest besneden zijn, die niet meer in het vlees maar in Christus zijn.

We willen ons nu eerst bezighouden met de oorspronkelijke instelling van het Pascha en de naleving van de voorschriften zoals ze door God waren gegeven. In het volgende hoofdstuk zullen we dan zien hoe het de duivel gelukt is een imitatie van de eredienst onder Gods volk in te voeren, maar ook hoe er op verschillende tijdstippen opwekkingen plaatsvonden en het Pascha weer op de oorspronkelijke wijze werd gevierd.

Het was geen menselijke instelling

Het was het Pascha van de Heere, en voor de Heere (Ex. 12:11). Het was één van de feestdagen van de Heere, één van de heilige samenkomsten die op de vastgestelde tijd moesten worden uitgeroepen (Lev. 23:4). Alleen Zijn Woord kon daarbij het richtsnoer zijn, en Zijn voorschriften moesten tot in eeuwigheid onderhouden worden. Zo is het ook met het avondmaal. Deze nieuwtestamentische maaltijd wordt genoemd: 's Heren avondmaal (1 Kor. 11:20 HV). Het is niet het avondmaal van de gelovige, of het avondmaal van de kerk; en het moet niet worden gehouden volgens menselijke voorschriften. Het is het avondmaal van Hem Die nu tot *Heere* en tot Christus gemaakt is.

Daarbij hebben we dus alleen te luisteren naar Zijn wil en Zijn gedachten. Er is niemand die het recht heeft om eigen voorschriften te geven voor het avondmaal *van de Heere*. Hij heeft geen tussenkomst van mensen nodig om regels voor Zijn tafel en Zijn huis te geven. In de dagen van de omwandeling van Christus hier op aarde was het paasfeest ook een feest van mensen geworden, een versterde vorm. Menselijke tradities hadden Gods gebod krachteloos gemaakt, zodat het Pascha zijn oorspronkelijke karakter had verloren. Johannes noemde het een Pascha van de Joden (Joh. 2:13). Het was niet langer een feest van Jahweh, maar een feest van de Joden geworden. Hij kon Zijn naam niet meer eraan verbinden. Een namaakfeest kon Zijn goedkeuring niet wegdragen.

Dat is een ernstige les voor ons. Het is mogelijk om brood te breken en de drinkbeker te drinken, zonder dat het echt 's Heren *avondmaal* is. Het kan alleen Zijn avondmaal zijn, als Zijn gezag en Zijn Woord

autoriteit hebben. Laten we dus oppassen voor louter menselijke tradities en regels aan Zijn tafel, en Hem alleen als ons Middelpunt erkennen.

Voor wie was het Pascha bestemd?

Het was voor het hele volk van God, heel de gemeenschap van Israël (Ex. 12:47). Als men verontreinigd was of op een verre reis was, moest men het een maand later houden (Num. 9). Maar als een Israëliet het feest opzettelijk verzuimde, moest hij zelfs ter dood worden gebracht! Dat verzuim was even ernstig als het vieren van het feest in een toestand van onreinheid of met zuurdeeg. Dat is wel van belang in onze tijd, waarin men de onderlinge bijeenkomst soms zo gemakkelijk verzuimt. Als er in de tijd van de schaduwbeelden en een wereldlijk heiligdom al eerbied en ontzag nodig was om het Pascha naar Gods gedachten te vieren, hoeveel te meer is dit dan nu het geval met de viering van het avondmaal.

We leven in de tijd waarin de werkelijkheid, de vervulling van de typen gekomen is en we vrijmoedig tot God mogen naderen. Maar hierbij moeten we niet vergeten dat Jezus als *Heere* te midden van de Zijnen aanwezig is. Als een gelovige verontreinigd is door verbinding met kwaad van buiten of door de werking van het vlees van binnen, moet hij in die toestand niet aanzitten aan de tafel van de Heere. In de gemeente te Korinthe deden sommigen dat toch, en toen oordeelde God hen door zwakte, ziekte en dood (1 Kor. 11:29-30). Ze verzuimden gebruik te maken van de voorzieningen die God had gegeven. Ze hadden zich eerst moeten reinigen door zelfoordeel en

belijdenis van schuld, evenals de onreine Israëliet het reinigingswater moest gebruiken om weer rein te worden (Num. 19).

Wie mochten er niet aan deelnemen?

Het Pascha was niet voor de huurling en de vreemdeling (Ex. 12:43-45). Zo is het avondmaal niet voor de onbekeerde, die van God vervreemd is. Hij staat op een afstand en heeft geen deel aan de voorrechten van Gods kinderen (Ef. 2). Er was ook geen onbekeerde aanwezig bij de instelling van het avondmaal. Judas Iskariot ging namelijk vóór die tijd naar buiten (vgl. Matt. 26 met Joh. 13). En in het boek Handelingen lezen we dat de discipelen bleven volharden in de breking van het brood, en dat niemand van de anderen (d.i. van de niet bekeerden) zich bij hen durfde voegen.

Helaas is dat nu totaal anders. Een onbekeerde heeft ook recht op het sacrament, als hij maar een lidmaat is. Velen beschouwen het avondmaal als een genademiddel, waardoor ze het heil deelachtig worden en geschikt worden gemaakt voor de hemel. Velen stellen niet de vraag of de avondmaalsganger opnieuw geboren is. Het zijn inderdaad huurlingen, mensen die hard werken voor het heil dat uitsluitend Gods *gave* is.

Waar moest het worden gevierd?

Het Pascha moest worden gehouden op de plaats die God aanwees. Toen Israël in het land Kanaän kwam, wees Hij een plaats waar Hij

Zijn naam wilde doen wonen. Op die plaats moest de aanbieder zijn offers brengen en dáár moest hij ook het Pascha vieren (Deut. 16:5-6). Die plaats was Jeruzalem en daarheen gingen de stammen op, de stammen van de Heere (Ps. 122:4). Op de veertiende dag van de eerste maand was het volk van God bijeen in de stad van de grote Koning om het gedachtenismaal te vieren. Wat een prachtig gezicht was dit, en wat een bewijs van toewijding aan Jahweh en gehoorzaamheid aan Zijn Woord!

Zo zien we ook de eerste discipelen bijeen in de naam van de Heere Jezus, om gehoor te geven aan Zijn verzoek: ‘Doe dit tot Mijn gedachtenis’. Ze kwamen samen ‘tot Zijn naam’, en dat was hun enige vergaderplaats. Op de plaats die Hijzelf had aangewezen, vierden ze het avondmaal. Er waren toen niet allerlei kerken en sekten. Alle gelovigen kwamen bijeen op die éne plaats, om het éne feest te vieren.

Wanneer moest men het houden?

Het Pascha werd *eenmaal* per jaar gevierd, op de veertiende dag van de eerste maand. Dat was de tijd die door God was bepaald, en de Israëlieten zouden ongehoorzaam zijn geweest als ze het tweemaal per jaar hadden gedaan, of eenmaal in de twee jaar. Voor de viering van het avondmaal hebben we geen uitdrukkelijke voorschriften, maar wel het voorbeeld van de discipelen die bijeenkwamen op de eerste dag van de week, de dag van Christus’ opstanding (Joh. 20). En in Handelingen 20 lezen we dat de gelovigen op de eerste dag van de week vergaderd waren om brood te breken. In 1 Korinthiërs 11 zegt de apostel Paulus: ‘Want zo *dikwijls* u dit brood eet en de

drinkbeker drinkt, verkondigt u de dood van de Heere, totdat Hij komt' (vs. 26).

Iemand die denkt dat eenmaal in de drie maanden of eenmaal per jaar wel *dikwijls* genoeg is, geeft weinig blijk van liefde voor de Heere Jezus en Zijn Woord. Voor zo'n handelwijze zou men beter de woorden 'zo *zelden* u dit doet' kunnen gebruiken. Maar toch is dat de gewoonte van duizenden belijders die zeggen Christus toe te behoren. Dat Hij hun ogen mag openen voor een uitnemender weg! We zien dus dat zowel de plaats als de tijd door Hem waren bepaald. Hij regelde de hele orde die voor dit gedachtenismaal gold. Hij bepaalde welke gasten er zouden aanzitten, en we weten dat Zijn gedachten nog steeds dezelfde zijn. Zijn wil is niet veranderd. Als we Hem liefhebben, zal het ook onze vreugde zijn om *Zijn* wil te doen!

5. Verval en herstel

Satans nabootsing van de dienst van God

Elk werk van God wordt door de satan tegengewerkt en vaak nagebootst om het te gronde te richten. We zien dit duidelijk bij Jerobeam, de koning van de tien stammen. Hij was een afgodendienaar en wilde voorkomen dat het volk de dienst van God zou onderhouden en van Zijn koning te Jeruzalem. Hij deed dat niet openlijk, maar hij verleidde het volk door de invoering van een imitatie van de dienst van Jahweh. Hij maakte zelf altaren en gouden kalveren te Dan en Bethel, stelde priesters aan uit alle geledingen van het volk en organiseerde een feest dat leek op het feest dat in Jeruzalem werd gevierd.

Dit was een complete nabootsing van de dienst van God, met namaakaltaren, namaakpriesters, en een namaakfeest. Het was een menselijk verzinsel, bedacht in zijn eigen hart (1 Kon. 12:33). Hierdoor keerde het volk zich af van de ware godsdienst en volgde het de imitatie van de boze. Zo is het helaas ook gegaan met de viering van het avondmaal in de christenheid. Als we het roomse misoffer en het protestantse sacrament vergelijken met de oorspronkelijke instelling van het avondmaal, dan zien we hoever men is afgeweken van Gods gedachten. Waar spreekt de Schrift over de jaarlijkse of de halfjaarlijkse bediening van het sacrament voor de lidmaten van

een bepaalde kerk, voor bekeerden en niet bekeerden? Waar lezen we in Gods Woord over een aangestelde persoon die het sacrament bedient, of over vastendagen of voorbereidingsdagen om gebruik te kunnen maken van dit genademiddel?

Alle ware gelovigen die verbonden zijn met zulke menselijke instellingen, zullen met droefheid erkennen dat dit allemaal in strijd is met Gods gedachten. Maar dit is niet voldoende. We zullen ook in overeenstemming met Gods geopenbaarde wil moeten handelen, als we hiertoe in staat zijn. Het is veeleer een bewijs van lauwheid en wereldsgezindheid om genoeg te nemen met de bestaande toestand. Daarom is het zo verfrissend dat de Schrift ons leiders laat zien die een andere gezindheid tentoonspreiden: mannen zoals Hizkia, Josia en Ezra en Nehemia, die niet alleen treurden over het verval maar ook een herstel bewerkten.

Het herstel onder Hizkia

Hizkia was de eerste van deze reformatoren, die teruggingen naar de inzettingen zoals ze door God waren gegeven. Zijn vader Achaz was een afgodendienaar en het stond er slecht voor in zijn koninkrijk. Hizkia liet zich hierdoor echter niet ontmoedigen en ging onmiddellijk aan het werk. Hij roeide de afgodendienst uit, reinigde het huis van de Heere en herstelde de eredienst. Hij hield zich vast aan de Heere en week niet af om Hem te volgen; en hij nam de geboden in acht, die God aan Mozes had geboden (2 Kon. 18:6).

Daarna kwam het herstel van het paasfeest. Hizkia nodigde het hele volk uit om het Pascha te houden te Jeruzalem, en daarom stuurde

hij ook boodschappers naar de tien stammen. Door het hele land weerklonk de oproep het Pascha te houden in Jeruzalem, want zij hadden het lange tijd niet gehouden zoals het voorgeschreven was (zie 2 Kron. 30). Dat was beslist een moedige stap, want er was niet veel positiefs te verwachten van een volk dat al zolang was afgedwaald. De boodschappers werden dan ook uitgelachen en bespot, maar sommigen van Aser en Manasse en Zebulon verootmoedigden zich en kwamen te Jeruzalem. Zo werd het feest gemeenschappelijk gevierd en was er grote blijdschap, want sinds de dagen van Salomo was iets dergelijks niet gebeurd in Jeruzalem.

Het herstel onder Josia

Josia was de volgende reformator. Toen hij nog een jongen was, begon hij God te zoeken. En toen het wetboek gevonden werd in de tempel, liet hij zich daaruit voorlezen en verootmoedigde hij zich voor Gods aangezicht.

De voorschriften van het hervonden wetboek werden onmiddellijk opgevolgd en zo werd ook het Pascha weer gehouden op de vastgestelde tijd, op de veertiende van de eerste maand, en op de vastgestelde plaats, te Jeruzalem. Dit was een bijzondere gebeurtenis, want er was geen Pascha zoals dit in Israël gehouden, vanaf de tijd van de profeet Samuël (2 Kron. 35:18).

Het herstel na de ballingschap

Daarna volgde er een lange onderbreking. Juda was weggevoerd naar Babel, de tempel was verwoest en het volk verkeerde in duisternis. De weggevoerden treurden aan de rivieren van Babel, totdat de oproep weerklonk om terug te gaan naar Jeruzalem. Het overgrote deel van het volk zag Jeruzalem nooit meer terug, maar een overblijfsel luisterde naar Gods roepstem en ging terug naar de geliefde stad. Daar herstelden ze de dienst van God, volgens wat geschreven staat in de wet van Mozes, de man Gods (Ezra 3:2).

Ze keerden terug tot wat vanaf het begin was geweest. Ze volgden niet het voorbeeld van allerlei vrome mannen, maar ze gingen terug tot wat geschreven stond in de wet van Mozes. Het Woord van God was de grondslag voor hun handelen. Het 'zo spreekt de Heere' was hun motto. Alleen God en Zijn Woord zijn onfeilbaar. Als we het voorbeeld van goede mensen volgen, kunnen we toch ernstige fouten maken. De goede hogepriester Aäron maakte het gouden kalf, en de slechte Jerobeam kon op zijn voorbeeld wijzen om de gouden kalveren in Dan en Bethel goed te praten. Tot zulke dingen kunnen we komen als we mensen volgen en niet alleen het Woord van God als maatstaf hanteren.

Het overblijfsel dat terugkeerde uit de ballingschap vierde het Pascha in overeenstemming met het Woord van God. Hoewel ze maar met een handvol mensen waren, vierden ze het met blijdschap, want de Heere had hen verblijd (Ezra 6:22). Dit was werkelijk een herstel naar Gods gedachten. Het was niet iets nieuws, maar het herstel van het oorspronkelijke feest. Ongetwijfeld was het maar klein

vergeleken met de prachtige begintijd, en daarom lezen we dat er bij de grondlegging van de herbouwde tempel zowel vreugdegejuich als droefheid was (Ezra 3:11-13). Ze hadden maar kleine kracht, maar ze gebruikten die om volgens Gods gedachten te handelen.

Dit is nu ook onze roeping ten aanzien van de viering van het avondmaal. We hoeven niet iets nieuws te bedenken of het voorbeeld van grote mannen te volgen, maar we mogen ons eenvoudig houden aan het Woord van God. Geen menselijke tradities of geloofsbelijdenissen, maar de Schrift moet ons richtsnoer zijn. We lezen in Handelingen 20 dat de gelovigen vergaderd waren om brood te breken, en in 1 Korinthiërs 11 lezen we over het samenkomen van de gemeente om dit te doen totdat Hij komt. Zo mogen we de dood van de Heere Jezus verkondigen, in gehoorzaamheid aan Zijn wens om dit te doen tot Zijn gedachtenis. We doen het als een zwak overblijfsel, zonder pretenties en zonder de intentie weer een apostolische kerk op te bouwen. We vormen maar een deel van de verstrooide kudde van God, maar we mogen samenkomen rondom de grote Herder van de schapen en het gezag van Zijn naam erkennen aan Zijn tafel.

6. De uittocht

De uittocht uit Egypte

Nauw verbonden met de verlossing van het zwaard van de verderfengel was Israëls uittocht uit Egypte. In dezelfde nacht waarin ze het bloed van het paaslam aan de deurposten aanbrachten, keerden ze het land Egypte voorgoed de rug toe. Ze konden het toneel van hun slavernij en afgoderij, Egypte en de goden van Egypteland, voor altijd vaarwel zeggen. Elke band die hen gevangen hield was verbroken, en ze waren vrij om de levende en waarachtige God te dienen.

Wat een bijzondere gebeurtenis was dit vertrek uit het land dat onder de vloek lag! De Israëlieten trokken haastig weg, terwijl de Egyptenaren hun doden beweenden. Egypte was blij toen zij uittrokken, want angst voor hen was op hen gevallen (Ps. 105:38). God voerde Zijn volk door een sterke hand uit Egypte, uit het diensthuis. En Hij die hen uit Egypte leidde, zou hen nooit weer daarheen terugbrengen. Dit is een beeld van de verlossing van de gelovige. Nauw verbonden met zijn verlossing van Gods oordeel is zijn bevrijding uit de tegenwoordige boze eeuw (Gal. 1:4). Hij is niet alleen veilig voor het oordeel, maar hij is *uit* de wereld getrokken die onder het oordeel ligt. Hij heeft niet alleen een veilige toevlucht gevonden bij het kruis, maar het kruis staat tussen hem en de wereld,

die haar ondergang tegemoet gaat. Door het kruis is hij voor de wereld gekruisigd en de wereld voor hem, en hij leeft nu voor God.

Velen zien dit helaas niet of willen het niet zien. Ze roemen wel in het kruis als het middel dat hen verlost van de komende toorn, maar ze ontkennen de kracht van het kruis om hen te bevrijden en te scheiden van de wereld. Ze voelen zich thuis in Egypte en zijn verbonden met ongelovigen. Ze spreken wel over de hemel, maar ze profiteren toch zoveel mogelijk van de wereld. Ze willen van twee walletjes eten. Maar het is niet naar Gods wil dat Zijn kinderen een onheilig verbond met de wereld sluiten. Hij heeft daar met onmiskenbare duidelijkheid over gesproken: ‘Overspelige mannen en vrouwen, weet u dan niet dat de vriendschap met de wereld vijandschap tegen God is? Wie dan nu een vriend van de wereld wil zijn, wordt als vijand van God aangemerkt’ (Jak. 4:4). Dit vers is heel duidelijk. Dit is iets anders dan van twee walletjes eten. Trouwens, iedereen die dat probeert zal merken dat hij er niets bij wint, noch voor de tijd noch voor de eeuwigheid. Laat dit onderdeel van Israëls geschiedenis dus een les voor ons zijn. Laat de scheidslijn tussen ons en de wereld zo duidelijk mogelijk zijn, even helder als God die getrokken heeft.

Het vermengde volk

Ook trok een grote groep van mensen van allerlei herkomst met hen mee (Ex. 12:38). Hier hebben we opnieuw een belangwekkend feit in de geschiedenis van Israël. De satan gebruikt allerlei listen; en als de ene list niet lukt, heeft hij wel een andere. Als hij niemand van het volk van God in Egypte kan houden, probeert hij Egyptenaren

met dit volk mee te laten optrekken. En is het hem niet gelukt? In het nachtelijk donker was het erg moeilijk deze Egyptenaren te onderscheiden van de Israëlieten.

Waarschijnlijk bestond dit vermengde volk uit Egyptische vrienden en verwanten, want door onderlinge huwelijken was er een bepaalde vermenging tussen Egyptenaren en Israëlieten opgetreden (vgl. Lev. 24:10). En het was toch eigenlijk vanzelfsprekend dat deze Egyptische vrienden en familieleden met de Israëlieten meegingen? Maar juist dit vermengde volk werd later een valstrik en een vloek voor Israël. In het boek Numeri zien we dat heel duidelijk. Zij waren degenen die om vlees riepen en die terug verlangden naar Egypte. Zij waren niet tevreden met het manna en veroorzaakten een algemene ontevredenheid onder het volk (zie Num. 11 en 21).

Maar zo gaat het altijd. De satan zal altijd proberen onkruid te zaaien tussen de tarwe. In tijden van opwekkingen zullen er onder de vele bekeerden ook schijngelovigen zijn, die met de ware gelovigen optrekken. Een tijdlang schijnt er niets aan de hand te zijn, maar langzamerhand komt het ware karakter van dit vermengde volk aan het licht. En ze zullen altijd hun sporen achterlaten onder het volk van God. Sommigen volgen alleen om de broden en de vissen (Joh. 6:26). Anderen laten zich leiden door hun natuurlijke gevoelens; door hun verwantschap met ware gelovigen komen ze tot een uiterlijke belijdenis van het christendom. Innerlijk blijven ze echter Egyptenaren, die voor de ware gelovigen alleen een valstrik kunnen vormen. Laten we dus oppassen voor wereldlingen die heimelijk onder de gelovigen binnensluipen. Vroeg of laat zullen ze weer

teruggaan naar de wereld, maar ondertussen zullen ze hun invloed ten kwade uitoefenen.

De wolk- en vuurkolom

Als zondaars hebben we een Heiland nodig, als gevangenen een Verlosser, maar als *pelgrims* hebben we behoefte aan een *Leidsman*. Toen God ons zag in onze verloren toestand, gaf Hij ons in Zijn liefde Zijn eniggeboren Zoon als onze Heiland en Verlosser. Maar Hij heeft ons ook Zijn Heilige Geest gegeven en Zijn kostbaar Woord om ons te leiden op de weg. Vader, Zoon en Heilige Geest zijn werkzaam geweest om ons te verlossen, maar Zij zijn ook betrokken bij onze pelgrimsreis.

Toen de Israëlieten in Etham waren gelegerd (Ex. 13:20), aan de rand van de woestijn, moet de verschijning van de wolkkolom een geweldige verrassing voor hen zijn geweest. Ze kenden geen stap van de weg door de woestijn; ze wisten niet hoe ze Kanaän zouden bereiken. En toen verscheen daar plotseling de wolkkolom. God Zelf daalde neer om hun Gids te zijn en met hen op te trekken, hen te beschermen en hen te vergezellen. Ook al was de weg lang en moeizaam en de woestijn vol gevaren, wat gaf het nu God met hen was? Hij kende elke stap die ze door deze grote en vreselijke woestijn moesten gaan. Hij kende elk gevaar; en als ze Hem maar volgden, zou alles goed gaan.

Overdag was de wolk een beschutting tegen de hitte; maar zodra de avond viel, veranderde de wolk in een vuurkolom die de legerplaats

verlichtte. Hij breidde een wolk uit tot een bedekking, en vuur om de nacht te verlichten (Ps. 105:39). Ze zaten dus nooit in het donker en konden evengoed 's nachts reizen als overdag. God was hun Licht en Hij leidde hen als een trouwe Herder. Zijn bewarende zorg wordt heel mooi tot uitdrukking gebracht in het lied van Mozes: 'Hij vond hem in een woestijngebied, in een woeste, huilende wildernis. Hij omringde hem, Hij onderwees hem, Hij beschermde hem als Zijn oogappel. Zoals een arend zijn nest opwekt, boven zijn jongen zweeft, zijn vleugels uitspreidt, ze pakt en ze draagt op zijn vlerken, zo heeft alleen de Heere hem geleid, er was geen vreemde god bij hem' (Deut. 32:10-12).

En wat een genade was het dat de wolkkolom bij hen bleef, ondanks al hun falen, hun morren en hun zonden! God verliet hen niet. De wolk van Gods heerlijkheid bleef veertig jaar lang bij hen en zweefde nog boven hen toen ze ten slotte overwinnend door de droge bedding van de Jordaan trokken, op weg naar de rustplaats in het Beloofde Land. En Hij is nog steeds dezelfde: die God is ónze God, eeuwig en altoos.

De plaats van de wolk

De drievoudige positie van de wolk laat ons zien dat God vóór ons, mét ons en in ons is. Bij de Rode Zee maakte de wolk scheiding tussen de Israëlieten en hun vijanden. Daar bleek dat God vóór hen was, en wie zou dan tegen hen zijn? Op de reis door de woestijn reisde de wolk met hen mee, en ging voor hen uit om de weg te wijzen. God was mét hen. En in de derde plaats verbleef de wolk in

hun midden. God woonde tussen de cherubs en de wolk bedekte de tabernakel. Dit is een beeld van de inwoning van de Heilige Geest in de gelovigen. Hij is niet alleen bij ons, maar woont ook in ons.

Geest en Woord

Als de wolk zich verhief, brak men op. En op de plaats waar de wolk bleef rusten, daar sloegen de Israëlieten hun kamp op (Num. 9:15-23). Jahweh was hun Leidsman en zij luisterden naar Zijn bevel. Hij was de Herder, zij waren de schapen. En zoals Hij Israël door de woestijn leidde door middel van de wolkkolom, zo heeft Hij in onze behoeften voorzien door Zijn Geest en Zijn Woord. Hij wil ons leiden door het licht en de bescherming van Zijn Geest en van Zijn Woord. Zijn Woord is een lamp voor onze voet en een licht voor ons pad, en de Heilige Geest wil ons leiden in al de waarheid. Een andere raadsman of gids hebben we niet nodig; laten we ons daarvan toch meer bewust zijn.

De andere Trooster

In dit verband willen we wat nader ingaan op de Persoon en het werk van de Heilige Geest, en het gezag en de genoegzaamheid van de Heilige Schrift. De andere Trooster waarover de Heere Jezus sprak aan de vooravond van Zijn heengaan naar de Vader, is een goddelijk Persoon. De eeuwige Geest is een Persoon, niet alleen maar een invloed. Tien dagen na de hemelvaart van de opgestane Christus is de Heilige Geest neergedaald uit de hemel. En vanaf het moment van

de uitstorting van de Heilige Geest woont Hij in de gemeente van God. Hij is ook nu nog aanwezig, ondanks het falen van het volk dat aan Zijn zorg is toevertrouwd.

Evenals Israël ontrouw was aan Gods leiding, heeft de belijdende gemeente de Heilige Geest vaak bedroefd. Toch is Hij nog aanwezig in de gemeente, niet om enige verdienste van onze kant, maar op grond van het volbrachte werk van de Heere Jezus. Het is net zoals met de aanwezigheid van de wolk. De wolk *bleef* bij het volk, omdat het verzoeningsbloed op het verzoendeksel was gesprekend. Alleen op de grondslag van het gestorte bloed kon God te midden van Zijn volk wonen; want de wolk rustte op het verzoendeksel.

Onze Leraar

De Heilige Geest is onze Leraar (Joh. 14:26; 16:13). Zonder Zijn onderwijs blijft het Woord van God een gesloten boek, een verzegelde schat. Want niemand kent de dingen van God, dan de Geest van God; en ze zijn alleen te verstaan *dóór* de Geest (1 Kor. 2:10-16). Dat is vernederend voor de menselijke trots, voor menselijke wijsheid en wetenschap. Een pasbekeerde, een baby in Christus, die met een oprecht hart het Woord van God bestudeert in afhankelijkheid van het onderwijs van de Heilige Geest, zal werkelijk meer van Gods waarheid leren dan de filosofie van de universiteiten van de wereld hem ooit zou kunnen bijbrengen. De diepten van God zijn verborgen voor wijzen en verstandigen, maar ze zijn aan kinderen geopenbaard (Matt. 11:25).

Dat is een grote troost voor hen die verstoken zijn van de gemeenschap met andere gelovigen en het zonder het onderwijs van een leraar moeten stellen. Toch zijn ze niet alleen, want de beste Uitlegger is bij hen, namelijk de Geest van God. Als we de Geest niet bedroeven, zal Hij ons de verborgenheden van God openbaren. Theoretische kennis is niet voldoende en wordt gemakkelijk weer vergeten, maar het onderwijs van Gods Geest zal ons altijd bijblijven. Het zachte suizen van de stem van Gods Geest, zoals die tot ons komt in het Woord, zal ons in Gods gemeenschap bewaren.

Het is ook een gevaar om te denken dat alleen een gestudeerd man de Schrift op betrouwbare wijze zou kunnen uitleggen. Dat is in feite een klerikaal beginsel. Het leidt tot de vorming van een geestelijke stand, en het gevolg is meestal dat er dwaalleer wordt ingevoerd. Het systeem waar dit klerikale beginsel tot volle bloei gekomen is, leert dat alleen de gewijde priester het Woord van God kan uitleggen. Andere kerkelijke systemen gaan niet zover, maar de kiem van dit kwaad is daar ook aanwezig.

Voorwaarden voor de leiding van de Geest

De Geest leidt ons dus in de hele waarheid, en Hij leidt ons op onze weg door de woestijn. Een voorwaarde voor Zijn leiding is echter wel dat onze eigen wil gebroken is. Alleen als wij Christus praktisch als Meester in ons leven erkennen en wij ons buigen voor Zijn gezag, zullen wij de leiding van de Geest opmerken. De leiding van de Geest gaat in tegen het vlees (Gal. 5), en Hij brengt ons op een weg waarop we alleen door het geloof kunnen wandelen. Denk aan de weg van

Jezus. Na Zijn doop in de Jordaan werd Hij door de Geest naar de woestijn geleid, om daar verzocht te worden door de duivel; en Zijn weg eindigde op het kruis.

Gods weg is dus vaak een weg van zelfverloochening, van beproeving en lijden. De Geest leidt ons daar waar het vlees niet zou willen gaan. Een andere belangrijke toetssteen voor de leiding van de Heilige Geest is dat het niet een zaak van ons gevoel is. De leiding van de Geest is altijd in overeenstemming met het Woord. Als ik bijvoorbeeld met een ongelovige onder één juk wil gaan door een huwelijk of door een zakelijke relatie, kan dat zeker niet de leiding van Gods Geest zijn. Ik kan wel zeggen dat ik ertoe geleid werd dat te doen, maar de leiding van de Heilige Geest is nooit in strijd met het geïnspireerde Woord van God. De Heilige Geest zal ons altijd leiden in gehoorzaamheid aan het Woord. Als Hij de apostel ertoe leidde aan de gemeente in Korinthe te schrijven: 'Vorm geen ongelijk span met ongelovigen' (2 Kor. 6:14), zou Hij ons dan willen leiden op een weg die daarmee in strijd is?

Laat dat goed tot ons doordringen. Een weg, een verbintenis die niet wordt goedgekeurd door het geschreven Woord van God, is nooit van de Geest van God. De duivel kan ons wel gemakkelijk wijsmaken dat iets van God komt, terwijl het in werkelijkheid afkomstig is van het vlees. We moeten ons altijd afvragen: Is dit de wil van mijn hemelse Vader? Is het in overeenstemming met Zijn Woord?

Als we zo vasthouden aan het Woord van God, zal de Geest van God ons veilig leiden. Zelfs de donkerste dagen zullen verlicht worden door de stralen van Zijn tegenwoordigheid. Onze blik is dan gericht op het Beloofde Land en we zullen de weg die we moeten

gaan duidelijk voor ons zien: ‘Welzalig het volk dat de klank van de bazuin kent, zij wandelen, Heere, in het licht van Uw aangezicht’ (Ps. 89:16).

7. De Rode Zee

De doortocht door de Rode Zee

Er zijn helaas gelovigen die geen gevestigde vrede met God hebben. Soms zijn ze blij en gelukkig, maar soms bedroefd en terneergeslagen. Soms genieten ze de zekerheid van het geloof, maar soms twijfelen ze eraan of ze werkelijk het eigendom van Christus zijn. Ze zijn bezig met hun eigen gedachten en gevoelens, hun blijdschap en droefheid. Ze putten uit hun eigen ervaringen en hun blik is naar binnen gericht, in plaats van op Christus en de volle verlossing die Hij heeft bewerkt. Dit kan verschillende oorzaken hebben. Sommigen hebben bij hun bekering het evangelie onder een bedekking gehoord, of slechts een deel van het evangelie van God aangaande Zijn Zoon. Er is hun geleerd dat twijfel en vrees ten aanzien van de uiteindelijke behoudenis een bewijs van genade is, en dat de voortdurende droefheid over de inwonende zonde het hoogste is wat God in de Zijnen kan prijzen. Op die manier leven ze steeds in een nevel en tobben ze over hun eigen geestelijke staat, hun innerlijke heiligheid of slechtheid.

Als we hierover spreken is het beslist niet onze bedoeling iets af te doen van de ernst van de inwonende zonde, of van de macht van de satan. Het is zeker van groot belang dat een kind van God het karakter kent van het vlees dat *in* hem is, en dat hij zich rekenschap

geeft van de macht van de vijand die *tegen* hem is gericht. Maar het is onze stellige overtuiging dat het tobben over deze dingen nooit de overwinning kan geven, terwijl de normale toestand van iemand die het evangelie heeft geloofd en heeft aangenomen juist wordt gekenmerkt door het staan in de overwinning. Overwinning, niet nederlaag; vrijheid, niet slavernij: dat is de normale toestand van de christen. Velen kennen niet meer dan de ervaringen van Romeinen 7, maar we geloven beslist niet dat dit de ervaringen zijn van de gelovige die weet verenigd te zijn met de gestorven en opgestane Heiland. Hoe zou God tegen Zijn kinderen kunnen zeggen dat ze zich altijd moeten verblijden, als er geen hoger danklied is dan: 'Ik, ellendig mens, wie zal mij verlossen?'

Deze gedachten kwamen bij ons op naar aanleiding van Exodus 14, waar we de Israëlieten voor de Rode Zee zien staan. Ze waren nog op de grens van het rijk van de farao, binnen het bereik van zijn macht. De woestijn had hen ingesloten en de Rode Zee lag voor hen. Ze konden nergens heen, en werden achtervolgd door de farao en zijn wagens. In hun angst riepen de Israëlieten tot God, want ze begrepen nog niet dat Hij *vóór* hen was en *tegen* hun vijanden. Is dit niet tekenend voor de ervaringen van een gelovige die nog in Romeinen 7 leeft? Is dit misschien *uw* toestand? Misschien is het nog niet zolang geleden dat u geroepen hebt: 'Wat moet ik doen om behouden te worden?' En u hebt uw blik toen gericht op Jezus, de Heiland Die voor zondaars is gestorven, en u hebt geloofd in de kracht van Zijn verzoeningsbloed. Maar de satan laat u niet met rust. Net zoals de farao laat hij zich zijn buit niet zo gemakkelijk ontglippen. Hij brengt u in het nauw, hij herinnert u aan uw verleden en hij maakt uw toekomst uitzichtloos. De satan zegt tegen u dat u hem toebehoort

en dat u zijn slaaf bent, en dat u ook zijn loon zult ontvangen. Want het loon van de zonde is de dood.

Schijnbaar is uw toestand nu erger dan toen u in de wereld leefde. Toen had u het niet zo moeilijk, want de duivel bewaarde zijn bezittingen in vrede. Maar nu wordt u beangstigd door zonde en dood. Evenals Israël zou u bijna wensen dat u in Egypte was gebleven, om daar rustig de duivel te dienen. Want het lijkt erop dat u bijna weer in zijn greep bent. Anderen in uw omgeving zijn gelukkig. Ze zingen van blijdschap, maar u kunt alleen maar zuchten. Misschien hebben ze te weinig begrip voor u, omdat ze uw toestand niet kennen. Ze staan in de vrijheid en in het volle zonlicht van het evangelie van God, en zingen het lied van de verlossing. Maar u kunt dat lied niet zingen, want er is geen lied in Egypte, geen dankzegging ‘tussen Migdol en de zee’ (Ex. 14:1). Eerst moet uzelf het heil van de Heere leren kennen, de grote verlossing die Hij tot stand heeft gebracht en die we in type zien bij de Rode Zee. Dan kunt u pas het overwinningslied aanheffen.

Het woord dat Mozes tot Israël moest spreken was: ‘Wees niet bevreesd, houd stand, zie het heil van de Heere dat Hij vandaag nog voor u zal bewerken! Want de Egyptenaren die u vandaag ziet, zult u tot in eeuwigheid niet meer terugzien. De Heere zal voor u strijden, en ú moet stil zijn’ (Ex. 14:13-14). Wat een bemoediging was dat voor het volk dat beefde van angst! God Zelf zou voor hen strijden! Hij stelde Zich op tussen hen en hun vijanden! Het was nu niet meer een zaak tussen de farao en Israël, maar tussen hem en Israëls God! Het volk moest alleen maar stil toezien. En zo is het ook met ons, want Christus heeft onze zaak op Zich genomen. Hij is

tussen ons en de vijand gaan staan en heeft hem overwonnen. Mozes strekte zijn staf uit over de zee en onmiddellijk werden de wateren doormidden gespleten. Er ontstond een weg tussen de golven, die aan weerskanten daarvan als muren van kristal oprezen. Het was het werk van God, en het was wonderlijk in de ogen van Zijn volk.

Daarna klonk het bevel: 'Spreek tot de Israëlieten en zeg dat zij opbreken' (Ex. 14:15). En door het geloof gingen zij door de Rode Zee als door droog land, zo zegt de brief aan de Hebreëen (Hebr. 11:29). Ze hoefden niet naar droge plaatsen te zoeken, maar ze trokken snel verder op het droge. Toch was het een pad dat alleen door het geloof kon worden betreden; zó bereikten ze de andere oever. De vijand achtervolgde hen en probeerde dezelfde weg te gaan, maar de farao en zijn legermacht betrad het terrein van de totale ondergang. De donkere kant van de wolk was naar hen toegekeerd, hun wagens liepen vast en toen stortten de wateren zich op hen. Zo kwamen de Egyptenaren aan hun einde. De Heere streed vóór Israël, en tegen zijn vijanden.

De overwinning was volledig. Er werd niet één Egyptenaar gered, en er ging niet één Israëliet verloren. De zon ging op en bescheen een rimpelloze zee, waarin de legermacht van de farao zijn graf had gevonden. Maar het verlost volk stond aan de andere oever van de zee, en zag vol ontzag het heil van de Heere. In het besef van dit grote heil, van deze grote verlossing zong Israël het lied van de overwinning. De farao is een beeld van de satan en Egypte van de wereld, het rijk waarvan hij de overste is. De Rode Zee spreekt van de dood, de grenslijn van het rijk van de boze. Het is zijn laatste en sterkste bolwerk. De legerplaats tussen Migdol en de zee toont

ons de toestand van hen die het heil van de Heere nog niet in zijn volheid hebben leren kennen, zoals dit door de dood en opstanding van Christus nu tot stand is gebracht.

Zo worden we herinnerd aan de grootste strijd die ooit is gestreden en aan de grootste overwinning die ooit is behaald. Laten we onze blikken richten op de plaats die Golgotha werd genoemd, en op het nabijgelegen graf in de hof. En laten we denken aan wat daar is gebeurd. De vijandige machten van de duisternis hadden zich daar verzameld, maar ze zijn voorgoed verslagen. De wereld was daar in al haar gedaanten: zowel de religieuze als de politieke en de culturele wereld was er vertegenwoordigd. Maar op die plek werd het oordeel over de wereld geveld. Bij het kruis werd het doodvonnis over de wereld en haar machten uitgesproken. Maar door hetzelfde kruis is de gelovige verlost van de tegenwoordige boze wereld, en is hij gered van de eeuwige ondergang.

Zoals de Rode Zee tussen de Israëlieten en Egypte lag, zo staat het kruis van Christus tussen de gelovigen en de wereld. Het is een ondoordringbare barrière, die ons voor altijd van de wereld scheidt. Beseffen we dat, geloven we het met ons hart en handelen we ook in overeenstemming hiermee? Zien we onszelf werkelijk als met Christus voor de wereld gekruisigd, om met Hem in een betere wereld op te staan en ook nu al in nieuwheid van leven te wandelen?

De satan was eveneens aanwezig bij het kruis; hij was daar met al zijn machten. De Vorst van het leven, en hij die de macht van de dood had, ontmoetten elkaar op de heuvel Golgotha. Daar werd de beslissende strijd gestreden tussen het Nageslacht van de vrouw en dat van de slang. De satan had de macht van de dood, dat was

de kracht van zijn rijk. Zelfs mannen met geloof, zoals eens Hizkia, weenden bitter toen de dood dichtbij kwam. Het was een onbekend terrein, want niemand was door de dood heengegaan en weer teruggekeerd op aarde. Maar Jezus ging deze vesting binnen, en het leek even alsof Hijzelf was overwonnen. De Vorst van het leven werd in het graf gelegd en er werd een steen voor gewenteld, en het graf werd verzegeld. De schapen van Zijn kudde werden verstrooid en de wereld was blij en dacht dat haar overste de overwinning had behaald.

Maar zijn schijnbare overwinning was van korte duur. Christus verbrak de banden van de dood. De steen, het zegel, de wacht – het was allemaal tevergeefs. Niets kon de Levensvorst weerhouden. Juist *door de dood* heeft Hij hem die de macht over de dood had, tenietgedaan (Hebr. 2:14). De kop van de slang is vermorzeld en hij is verslagen in zijn eigen vesting. Zijn macht is gebroken, zijn rijk is overwonnen. Christus is waarlijk opgestaan! Hij heeft de sleutels van de dood in handen! Voor allen die Hem toebehoren heeft Hij het nieuwe leven verworven, dat buiten het bereik van de dood en de macht van de satan ligt. Wie in de Zoon gelooft, *heeft* het leven: het eeuwige leven. De vijand kan hem nooit meer gevangennemen. Wij zijn verlost uit de macht van de duisternis en overgebracht in het koninkrijk van de Zoon van Gods liefde (Kol. 1:13). Ik leef omdat Christus leeft, en door Hem ben ik méér dan overwinnaar. De overwinning is volkomen, het heil van de Heere is zeker en vast. Als u misschien nog twijfelt, sta dan nu stil en zie de verlossing die Hij tot stand heeft gebracht!

Het lied van de verlossing

‘Het is goed om de Heere te loven (...). Het is immers goed om voor onze God psalmen te zingen, want dat is lieflijk. Hem past een lofzang!’ (Ps. 92:2; 147:1). Maar om Hem te kunnen loven, moet men Hem eerst leren kennen. Het is onmogelijk een onbekende God te prijzen, of God te danken als men Hem alleen als een strenge en wrekende God kent. Van een treurend hart of van een gebonden ziel kan men geen danklied verwachten. Pas als we de verlossing, het heil van de Heere persoonlijk kennen en ons erin verblijden, kan de lofzang uit ons hart tot God opstijgen. Pas als we rust voor ons geweten en vrede met God hebben gevonden, kunnen we het lied van de verlossing aanheffen.

Dit zien we bij het loflied van Exodus 15. Het is het eerste danklied dat is opgetekend in de Schrift, en het werd gezongen door een verlost volk. Dat is een belangrijk gegeven. Zodra ze verlost waren, zongen ze dit lied. Er zijn helaas gelovigen die geen verlossingslied kunnen zingen. Hun toestand wordt gekenmerkt door droefheid. Ze zitten in angst, zoals Israël in Exodus 14. Ze roepen tot God; ze kunnen niet zingen, want ze worden achtervolgd door de vijand. Ze worden bedreigd met de dood. Maar in Exodus 15 is alles anders geworden. De vijand is verslagen en de overwinning is volkomen. De volgorde is dan ook: het volk zag, het geloofde en toen zong het (Ex. 14:31; 15:1). Zo vinden we het ook in Psalm 106: ‘Toen geloofden zij Zijn woorden, zij zongen Zijn lof’ (vs. 12).

Dat is het moment waarop de lofzang wordt aangeheven: *na* een gekende verlossing, niet ervoor. Eerst worden de voeten opgetrokken

uit het slijk, dan pas kan de mond het nieuwe lied uitjubelen (Ps. 40:3-4). De verloren zoon kreeg eerst alle bewijzen van de liefde van zijn vader; *daarna* begon men vrolijk te zijn. Toen Filippus naar Samaria ging om daar het evangelie te prediken, kwamen er grote menigten tot geloof; zodoende werd de duisternis verdreven en kwam er grote blijdschap in die stad. De hoveling uit Ethiopië kwam tot geloof in de woestijn van Gaza, en *daarna* reisde hij zijn weg met blijdschap. Dat is steeds de volgorde: *eerst* komt de verlossing, *daarna* volgt de vreugde van het heil en het lied van de verlossing.

Kunt u met de woorden van dit lied instemmen? Kunt u ook zeggen: Hij is *mijn* God, Hij is *mij* tot heil geweest? Zelfs ongelovigen kunnen spreken over onze Heiland, en toch zonder Christus verder leven. Ze kunnen op de hoogte zijn van de weg van het heil, zoals de slavin die een waarzeggende geest had en die Paulus en de zijnen achterna liep en zei: 'Deze mensen zijn slaven van God de Allerhoogste, die u de weg van behoudenis verkondigen' (Hand. 16:17). Maar alleen een verlostte kan zingen: 'Jezus is mijn, en ik ben Zijn'. Met David kan hij het danklied aanheffen: 'De Heere is mijn rots en mijn burcht en mijn Bevrijder, mijn God, mijn rots, tot Wie ik de toevlucht neem, mijn schild en de hoorn van mijn heil, mijn veilige vesting' (Ps. 18:3). Wat een herhalingen van het woord 'mijn'! Het is allemaal even persoonlijk en even zeker. Hier is geen vage hoop om eenmaal behouden te mogen worden, geen gedachte dat het inbeelding is om zeker te zijn van het heil. Het is allemaal even zeker en vast.

Let ook op het onderwerp van het nieuwe lied, dat Israël op de oever van de Rode Zee zong. Het gaat allemaal om Jahweh, om de heerlijkheid van Zijn Persoon en de grootheid van Zijn macht. Hij

wordt grootgemaakt: ‘De Heere is mijn kracht en lied, Hij is mij tot heil geweest (...). De Heere is een Strijder (...). Wie is als U, verheerlijkt in heiligheid, ontzagwekkend in lofzangen, U Die wonderen doet?’ (Ex. 15:2-11). We vinden hier geen woord over de Israëlieten zelf en over hun daden. Dat is ware lof. En daarom zal het nieuwe lied van de hemel ook altijd zijn: Alleen het Lam is waardig! Als we over onszelf en over onze ervaringen zingen, is dat geen loflied. Onze ervaringen zijn altijd veranderlijk en onvolkomen, maar Christus blijft steeds Dezelfde. Zijn heerlijkheid is onveranderlijk en de Vader luistert altijd met een open oor als Zijn kinderen die heerlijkheid bezingen.

Als onze harten vervuld zijn van Gods liefde en genade, dan vloeien ze over van lof en dank. Maar dat is alleen mogelijk als we *Zijn* verlossing, *Zijn* heil kennen en ons daarin verblijden. Er zijn vele godsdienstige mensen die elke zondag psalmen en gezangen zingen. En misschien gebruiken ze de meest orthodoxe taal en de prachtigste muziek. Maar toch, als zij niet verlost zijn, als zij het heil van de Heere niet echt hebben gezien, als zijzelf niet door de Rode Zee zijn gegaan, dan is het louter schijn en imitatie. Zolang iemand nog dood is in misdaden en zonden, kan hij Gods lof niet bezingen. Immers, ‘de doden zullen de Heere niet prijzen’ (Ps. 115:17).

Zo is er helaas veel namaak die als lof aan God wordt opgeofferd. Er zijn oratoria over Bijbelse onderwerpen. Zelfs de ernstigste tonelen van het lijden van de Messias worden voor velen een vorm van godsdienstig amusement. Zo voldoet men aan de natuurlijke gevoelens van de mens en wordt het geweten gesust, terwijl men vergeet dat er een dag zal komen waarop men Christus als Rechter zal ontmoeten. Ook vele ware gelovigen zien niet dat dit namaak

is. Laten we toch meer denken aan de diepten van de duisternis en aan het lijden dat Hij moest meemaken om ons los te kopen en te scheiden van deze wereld die Hem heeft buitengeworpen! Alleen die lof heeft waarde voor God, die opstijgt uit harten die het heil van de Heere kennen en dit niet vermengen met wereldse beginselen.

8. De woestijn

De woestijnreis

Nadat het lied van de verlossing had weerklonken, begon de woestijnreis. De eerste uitbundige vreugde van de verlostten was bedaard en de trommels, die de reidans begeleidden, zwegen. Ze begonnen zich nu te realiseren waar ze zich bevonden. Hun thuis in Kanaän lag nog ver vóór hen. Egypte lag ver achter hen en de Rode Zee scheidde hen voor altijd van het terrein van de slavernij. Ze waren op een nieuw terrein, in een nieuwe omgeving: een kale en droge woestijn, waar geen water te vinden was (Ex. 15:22). Dit was een nieuwe beproeving voor hen. Ze waren hongerig, ook dorstig; hun ziel was in hen overstelpt (Ps. 107:5). Het echte woestijnleven was nu begonnen. Ze begonnen te zien hoe moeizaam de weg was die naar Kanaän leidde. Maar het was de liefde van hun God, die hen op deze weg leidde om hen te onderwijzen (Deut. 32:10). En dit was de eerste les die ze moesten leren. Maar ze waren niet gewillig om die te leren en kwamen in opstand tegen Gods leiding.

Voor de gelovige is de wereld in figuurlijke zin een woestijn, waar hij doorheen moet trekken. Hij heeft hier geen blijvende stad. Hij is een pelgrim, die op weg is naar het hemelse Vaderland. Hij ontmoet veel gevaren, veel vijanden, veel strijd en ontbering. Hij vindt hier geen water. Is dat ook niet onze ervaring, nadat we tot God werden

bekeerd? Vroegere vriendschappen hebben hun bekoring verloren, wereldse begeerten en genoegens kunnen ons niet meer bevredigen nu we een nieuw schepping zijn in Christus. De wereld is een onvruchtbare zandwoestijn, waar we geen verfrissing vinden voor ons dorstige hart.

Toch is dat geen reden om te morren of te klagen, want bij God is de bron van het leven. En Hij wil ons juist leren *alleen* op Hem te zien, zodat al onze bronnen in Hem zijn. Dat is de grote les van de woestijn: te vertrouwen op de onzichtbare maar toch aanwezige God, van dag tot dag, van uur tot uur. Zodat we al onze hulp en kracht, alle verkwikking en versterking alleen van Hem verwachten. Dat leren we niet op één dag, en het is ook geen gemakkelijke les. Maar we hoeven niet bevreesd te zijn, want we kennen de hand die ons leidt en die onze wegen bestuurt. We weten dat Hij alle dingen doet meewerken ten goede, ook al leidt Hij ons op de weg van de beproeving. Als we overstelpt zijn van droefheid, zal Hij ons toch niet begeven of verlaten. Zijn bedoeling is alleen ons die dingen waarop we ten onrechte bouwen, te ontnemen. Hij wil ons alleen maar dichter naar Zich toetrekken, om ons te tonen hoe goed en vriendelijk Hij is. Als we getuchtigd zijn en bevrijd van elk vertrouwen op een vleselijke arm, zullen we onze weg door de woestijn kunnen voortzetten, terwijl we leunen op de arm van onze Geliefde.

Mara

De beproeving van Mara is nog moeilijker. ‘Toen kwamen zij bij Mara. Zij konden echter het water uit Mara niet drinken, want het

was *bitter*' (Ex. 15:23). Wat op het eerste gezicht verkwikking scheen te bieden, bleek alleen maar *bitter* te zijn. We hechten ons zo snel aan iets van deze aarde, in plaats van op de levende God te vertrouwen en Hem te laten zorgen. Maar dat kan Hij niet toelaten, en dan verandert Hij de dingen waarin wij onze vreugde dachten te vinden, in bitterheid.

Zo hebben we allemaal onze Mara's gehad, sinds we onze pelgrimsreis begonnen. Sommigen vonden ze in de huiselijke omstandigheden, anderen in de wereld. Het is bijvoorbeeld bitter als familieleden ons gaan minachten, omdat we Christus willen volgen. We hoopten misschien dat ze ons zouden steunen, maar in plaats daarvan tonen ze verachting. Dat is een bittere ervaring voor onze natuur. Maar het hoeft ons niet te verbazen dat we verdrukking lijden. We ervaren dan hetzelfde als de Meester. Hij heeft gezegd dat Zijn volgelingen ook verdrukking zouden hebben in de wereld (Joh. 16:33). Wij moeten zelfs door vele verdrukkingen binnengaan in het Koninkrijk van God (Hand. 14:22). Kijk maar naar Paulus. Zodra hij bekeerd was, zei de Heere Jezus: 'Ik zal hem tonen hoeveel hij lijden moet voor Mijn naam' (Hand. 9:16). En waaruit al dit lijden bestond, kunnen we lezen in de opsomming die de apostel hiervan geeft in 2 Korinthiërs 11.

Zo is het ook in de eerste brief van Petrus, waarin de gelovige wordt gezien op zijn pelgrimsreis door de wereld. Het woord *lijden* is hier een sleutelwoord (zie 1 Petr. 2:19-23; 3:14-18; 4:12-19). Maar naast het lijden zien we hier ook veel vertroosting, waardoor de bittere wateren van de beproeving zoet worden gemaakt. Want de lijdende Zoon van God komt heel dicht bij de lijdende pelgrim staan. Bij de wateren

van Mara was er een stuk hout; en toen Mozes dit in het water wierp, werd het zoet. Als we zien op Christus, Die voor ons heeft geleden, maakt dit ons lijden zoet. We mogen in Zijn voetsporen wandelen en we ontmoeten dezelfde beproevingen als Hij. We delen in het lijden dat Hij onderging ter wille van de gerechtigheid. De bittere beker van de toorn van God heeft Hij *alleen* gedronken, en daarin kon geen mens delen. Maar in het lijden dat Hij onderging van de kant van de mensen, als de trouwe Getuige in een verdorven wereld, kunnen wij met Hem delen als wij Hem volgen.

Een treffend voorbeeld daarvan vormen Paulus en Silas in de gevangenis te Filippi. Ze werden eerst slecht behandeld en toen met hun voeten bevestigd in het blok. Dat was Mara, maar het stuk hout werd in het water geworpen. Het bittere water werd zoet gemaakt. Zij prezen God met lofzangen, en de gevangenen luisterden naar hen (Hand. 16:25). De beproeving had een heerlijk resultaat. Zo was het ook met de drie jongemannen in de vurige oven (Dan. 3). Deze dappere getuigen van de waarheid van God werden niet alleen gelaten in het vuur van de beproeving. Ze hadden een Metgezel en Zijn gedaante was als de Zoon van God. Dat veranderde alles.

De les die we moeten leren is dat het niet Gods weg is de gevangenis weg te nemen of het vuur uit te doven, maar dat Hij te midden van de beproeving heel dicht bij ons wil komen. Zo maakt Hij het bittere zoet. Hij heeft ons niet beloofd dat Hij ons alle beproevingen zal besparen, maar dat Hij met de beproeving ook voor de uitkomst zal zorgen (1 Kor. 10:13). Hij neemt de doorn in het vlees niet weg, maar geeft genade om die te verdragen (2 Kor. 12:7-9). Zo kunnen we zelfs roemen in de verdrukkingen (Rom. 5:3).

Elim

Daarna kwam Elim, met zijn twaalf waterbronnen en zeventig palmbomen. Een groene oase in de woestijn, die na de beproeving van Mara des te aantrekkelijker was. Elim was nog niet het land Kanaän, maar het was een plek van verkwikking op de weg daarheen, een blijde voorsmaak van de tijd waarin Israël in het land zou wonen en het Loofhuttenfeest zou vieren onder de schaduw van de palmbomen.

Zo hebben we tijdens de woestijnreis al het uitzicht op de toekomstige rust. De verfrissing en verkwikking van het Woord versterkt onze hoop op de heerlijkheid die we zullen beërven. Na de bittere wateren van de beproeving staat de gelukkige hoop ons duidelijker voor ogen. Na het lijden volgt de heerlijkheid. Dat is altijd de goddelijke volgorde (1 Petr. 1:11; 4:13; 5:1, 10). En zelfs hier op aarde liggen de ervaringen van Mara en Elim dicht bij elkaar. Na de storm op zee volgde een plotselinge rust. Na het verdriet om het sterven van Lazarus volgde de vreugde van de maaltijd, waarbij hij weer met de zijnen was verenigd en Jezus in hun midden was. Na een Mara volgt altijd een Elim.

9. Het manna

De betekenis van het manna

Het manna was het voedsel van de Israëlieten *in de woestijn*. Veertig jaar lang kregen ze het elke morgen uit de hand van hun trouwe God. Noch hun zonden, noch hun gemopper weerhielden Hem ervan het te geven, totdat ze in het Beloofde Land waren aangekomen en van de opbrengst van het land hadden gegeten. Toen hield het manna op (Joz. 5:12).

Wij kunnen veel mooie en praktische lessen van het manna leren. Evenals dat met Israël in de woestijn het geval was, heeft de wereld ons geen geestelijk voedsel te bieden. Het nieuwe leven in ons, dat uit God geboren is, vindt in de tegenwoordige boze wereld niets wat het kan onderhouden. Het verlangt naar hemelse dingen, het hongert naar God. Wereldse dingen kunnen de nieuwe mens niet bevredigen, hoewel het vlees in ons ze wel op prijs stelt. Laten we dus waakzaam zijn en de oude mens geen voedsel geven, terwijl we de nieuwe mens laten verhongeren.

Aan het begin van Exodus 16 krijgen we een beschrijving van het morrende volk in de woestijn Sin, die tussen Elim en de Sinai ligt. Ze klaagden vanwege het gebrek aan brood. Het was al anderhalve maand geleden dat ze uit Egypte waren vertrokken; al het brood dat ze in hun baktroggen hadden meegenomen was op. Alleen God

kon uitkomst geven, en Hij was ook bereid dit te doen en in al hun behoeften te voorzien. Het was niet omdat ze dit verdienden, het vervolg van de geschiedenis laat ons wel het tegendeel zien. Maar Zijn liefde voor hen was zo groot dat al hun gemopper deze liefde niet kon uitblussen.

Wat een genade voor hen, maar ook voor ons, dat Zijn liefde zo grenzeloos rijk is! Naar de rijkdom van Zijn genade voorzag Hij in de nood en liet Hij in overvloed het manna uit de hemel vallen rondom de legerplaats. Ze hoefden er niet voor te zwoegen in het zweet van hun aangezicht. Het viel 's nachts, terwijl zij sliepen. Het was *Gods* gave en zij hoefden het alleen maar te verzamelen en te eten. Hij gaf hun hemels koren. Eenieder at het brood van de machtigen (Ps. 78:24-25). Hij verzadigde hen met hemels brood (Ps. 105:40).

Christus in Zijn leven op aarde is het manna voor onze zielen. Door ons met Hem te voeden wordt ons geestelijk leven gevoed en gesterkt. Alleen Hij kan het leven geven, en alleen Hij kan het ook onderhouden. En Hij doet dit, doordat Hij Zichzelf in het geschreven Woord van God aan ons voorstelt. Niet alleen in Zijn dood als het geslachte Lam, of in Zijn opstanding uit de doden en Zijn verheerlijking in de hemel – wat we in het beeld van het overjarige koren van het land Kanaän zien, maar ook in Zijn vernedering hier op aarde. Het Woord is vlees geworden en heeft onder ons gewoond. Christus heeft Zichzelf vernederd en de gestalte van een Slaaf aangenomen en is aan de mensen gelijk geworden. Als vreemdelingen hier beneden hebben we behoefte aan de vriendschap en de troost van Iemand die hier Zelf als Vreemdeling heeft gewandeld. Welnu, dat vinden we in Christus. Hoe versterkt het ons als we in de evangeliën Zijn voetstappen volgen

van de kribbe naar het kruis! Hoe duidelijk zien we daar het karakter van het manna in het leven van de Heere Jezus!

De beschrijving van het manna

Het manna was *klein* en rond en het viel 's nachts rondom de legerplaats. Zo heeft Christus Zichzelf vernederd en kwam Hij als het ware onopgemerkt in de duisternis van deze wereld. Hij was onbekend en niet geëerd. Hij was veracht, de onwaardigste onder de mensen, een Man van smarten (Jes. 53:3). De wereld heeft Hem niet gekend, maar de Zijnen kennen Hem nu en het is hun vreugde deze nederige Mens voor ogen te houden en zich met Hem te voeden.

Het manna was *wit*. Het lag smetteloos in de dauwdruppels op het zand van de woestijn. Zo was onze gezegende Heiland heilig, rein en onbevlekt, hoewel Hij in deze wereld is gekomen en te midden van haar onreinheid Zijn weg ging. Zoals Zijn kleding op de berg van de verheerlijking smetteloos wit was, zo was Zijn hele leven onberispelijk en rein. En dat is ook het karakter van het geschreven Woord, dat ons deze volmaaktheid openbaart. Het ongeloof en het bijgeloof hebben weliswaar hun best gedaan om aan te tonen dat Zijn leven niet zonder smetten en onvolkomenheden zou zijn, maar ze hebben hierin gefaald. Het Woord straalt nog steeds in al Zijn volmaaktheid, en als gelovigen roepen wij dankbaar uit: 'Uw Woord is zeer gelouterd, Uw dienaar heeft het lief' (Ps. 119:140).

Het manna was *zoet*, het smaakte naar honing. De Filistijnen zeiden eens in antwoord op Simsons raadsel: 'Wat is zoeter dan honing?'

(Richt. 14:18). Maar zelfs de jongste gelovige kan als antwoord geven: ‘Hoe zoet zijn Uw woorden voor mijn gehemelte, zoeter dan honing voor mijn mond’ (Ps. 119:103). Dat is het heerlijke karakter van het Woord, het voedsel waarmee God ons wil versterken op de pelgrimsreis.

Het verborgen manna

Ook na het einde van de woestijnreis moest de herinnering aan het manna bewaard blijven. Een volle gomer ervan werd in een gouden kruik gedaan, die in het heilige der heiligen werd bewaard (Ex. 16:33; Hebr. 9:4). Het manna dat eens in de woestijn had gelegen, werd opgeraapt en in deze gouden kruik achter het voorhangsel bewaard, al hun generaties door.

Het goud spreekt hier, evenals elders in de Schrift, van goddelijke heerlijkheid. Christus had op aarde geen plaats om Zijn hoofd neer te leggen, maar Hij is nu verheerlijkt in de hemel en gekroond met eer en heerlijkheid. En wij zullen die heerlijkheid zien, zodra de woestijnreis voorbij is. Maar zelfs dan zal de herinnering aan Zijn vernedering niet voorbij zijn. Gethsemane en Golgotha zullen we nooit vergeten. De herinnering aan Bethanië, aan Naïn en andere plaatsen zal niet verdwijnen. We zullen in de hemelse heerlijkheid van het verborgen manna blijven eten en de eeuwige zoetheid ervan smaken (Openb. 2:17).

Het manna werd verzameld naar behoefte

De manier waarop het manna werd verzameld, is ook heel leerzaam voor ons. God gaf het, en het volk hoefde het alleen te verzamelen. De Israëlieten moesten het tot hun eigendom maken om ervan te kunnen genieten. Zo is het ook met ons. Er is overvloed van voedsel aanwezig, want in Christus is er een rijkdom die in al onze behoeften kan voorzien. Maar we moeten die wel voor onszelf bijeenbrengen vanuit het Woord. We kunnen niet verwachten dat het ons in geestelijk opzicht goed zal gaan, wanneer we het onderzoek van het Woord van God verwaarlozen. Dat is het middel dat God ons heeft gegeven om kracht en voeding te ontvangen. Iemand die geen voedsel krijgt, merkt al gauw dat zijn krachten afnemen. Zo is het ook met de inwendige mens, die dagelijks gevoed moet worden.

Misschien hebben we soms niet veel tijd om ons met het Woord van God te voeden. Maar God kent al onze omstandigheden en Hij kan ons ook met weinig verzadigen. Want hij die weinig had verzameld, ontbrak niets. Ieder verzamelde zoveel als hij kon eten, de een veel en de ander weinig. Het manna voorzag in ieders behoeften (Ex. 16:16-18). Zo vinden zowel kleine kinderen in het geloof als jongelingen en vaders in Christus het voedsel dat ze nodig hebben in het Woord.

Het werd 's morgens vroeg verzameld

Er was al vroeg leven in de legerplaats. Het manna moest 's morgens verzameld worden; want zodra de zon heet werd, smolt het weg. Dit is een belangrijk punt; want wie Hem vroeg zoeken, zullen Hem

vinden. Dat is een belangrijke stelregel in het Koninkrijk van God. ‘Hij wekt *elke morgen*, Hij wekt Mij het oor, zodat Ik hoor als zij die onderwijs ontvangen’ (Jes. 50:4). Dat was de taal van de volmaakte Dienstknecht. Het was Zijn gewoonte om ‘s morgens vroeg, nog diep in de nacht, op te staan en de eenzaamheid te zoeken en dan alleen met God te zijn (Mark. 1:35).

Het werd dagelijks verzameld

Elke dag opnieuw moest men het manna vers verzamelen, behalve op de sabbatdag. Het manna bleef maar één dag goed, daarna ging het stinken en kwamen er wormen in (Ex. 16:19vv.). Zo is het ook met ons geestelijk voedsel. Wat wij gisteren hebben verzameld, is niet toereikend voor vandaag. We kunnen ons vandaag niet voeden met dingen die alleen nog een plaats in ons geheugen hebben, of in ons verstand. Dan ontbreekt de heiligende en versterkende werking ervan. Telkens opnieuw moeten we ons voeden met het Woord van God en de waarheid innerlijk verwerklijken, zodat we iedere dag in afhankelijkheid en gehoorzaamheid onze weg gaan. Als we in oprechtheid in Gods weg wandelen, zullen we steeds weer dankbaar zijn voor dit hemelse voedsel.

Het manna versmaad

Het tegendeel hiervan bleek echter in de verdere geschiedenis van het volk. Er kwam al gauw een ogenblik dat men het manna verachtte en als smakeloos voedsel beschouwde. De eerste liefde werd snel

verlaten en het volk week af van de levende God. Het volk dacht terug aan de aantrekkelijke spijzen van Egypte (Num. 11:4-6). Hun *hart* wendde zich naar Egypte (Hand. 7:39). Dat was de werkelijke oorzaak van hun afwijking. We horen dan ook in Numeri 11 geen woord over de slavernij in Egypte. Alleen de aantrekkelijke dingen worden opgesomd, de dingen die begeerlijk waren voor het vlees. Dat is altijd de list van de duivel: hij wijst alleen op de genoegens en de schijnbare voordelen van de wereld, van Egypte. Maar het resultaat is dat Gods manna wordt versmaad.

In Numeri 21 is het kwaad tot volle ontwikkeling gekomen. Daar zegt het morrende volk tegen God en tegen Mozes: ‘Waarom hebt u ons uit Egypte laten vertrekken om te sterven in de woestijn? Want hier is geen brood, ook geen water, en onze ziel heeft een afkeer van dit waardeloze brood’ (vs. 5). Vreselijke woorden, die onmiddellijk werden gevolgd door het oordeel van God. In hoofdstuk 11 begon het gemopper bij het vermengde volk, de naambelijders, en het breidde zich uit tot het hele volk. In hoofdstuk 21 wordt dit onderscheid niet gemaakt en is de geest van opstand en rebellie het kenmerk van het hele volk geworden. Laten we onszelf de ernstige vraag stellen: Is Christus genoeg voor mij?

10. Water uit de rots

De geslagen Rots

In de eerste verzen van Exodus 17 zien we hoe het volk naar water smachtte in de droge woestijn. Zo dorst het hart van de gelovige naar God (Ps. 42:2-3; 63:2). Dit is een kenmerk van het nieuwe leven, dat uit God geboren is en zijn bron vindt in de levende God. Dode vormen en godsdienstige ceremoniën kunnen misschien voldoening schenken aan mensen die alleen de naam hebben dat ze leven, terwijl ze in werkelijkheid dood zijn. Maar wie uit God is geboren, verlangt naar de levende God, zoals een dorstig hert smacht naar de waterstromen. Ons hart verlangt naar een persoonlijke, levende band met Hem.

In Exodus 17 leidde het gebrek aan water opnieuw tot een opstand van het volk. Het morde en twistte met Mozes, in plaats van gelovig te wachten hoe God in al hun behoeften zou voorzien. Toch was Hij in hun midden en stond Hij klaar om het dorstige volk van water te voorzien, evenals Hij in het voorgaande hoofdstuk het hongerige volk met hemelbrood had verzadigd. In Zijn genade rekende Hij hun het ongeloof niet toe, maar schonk Hij het middel dat voorzag in de nood. Mozes kreeg het bevel de staf te nemen waarmee hij de rivier van Egypte in bloed had veranderd. Daarmee moest hij de rotssteen in Horeb slaan. Hij sloeg op de rots en het water stroomde tevoorschijn.

Dezelfde staf die het oordeel bracht over de Egyptenaren, diende ertoe om de Israëlieten verkwikking te schenken. De geestelijke betekenis hiervan blijkt duidelijk uit het Nieuwe Testament. De steenrots nu was Christus, zegt Paulus (1 Kor. 10:4). Op het kruis werd Hij geslagen door de roede van Gods toorn, opdat ons de zegen zou toestromen. Het stromende water is een beeld van de Heilige Geest, Die ons geschonken is op grond van het volbrachte werk van Christus.

Als de rots niet was geslagen, dan zouden de waterstromen niet hebben gevloeid. En als Christus de slagen van het oordeel niet voor ons had ondergaan, dan zou de Heilige Geest niet zijn uitgestort op aarde. Maar Christus *heeft* alle slagen gedragen, Hij is door God geslagen en verdrukt (Jes. 53:4). De goede Herder is geslagen en heeft geleden voor Zijn schapen (Zach. 13:7). Maar nu is Hij door God verhoogd aan de rechterzijde van de troon van de Majesteit in de hemelen, en heeft Hij de Heilige Geest uitgestort als Getuige van Zijn verhoging en Zijn volbrachte werk (zie Joh. 7:37-39; 15:26; Hand. 2:33; Hebr. 10:15; 1 Joh. 5:6).

Van Israël lezen we dat zij allen dezelfde geestelijke drank dronken, en van de gelovigen nu dat allen van één Geest te drinken is gegeven (1 Kor. 10:3; 12:13). Het is ons allen gegeven van Hem te drinken. Dat is het deel van elk lid van het lichaam van Christus. Het is door de Heilige Geest verbonden met het verheerlijkte Hoofd, en ontvangt zo vanuit het Hoofd alle verkwikking en verfrissing die het nodig heeft. De Geest is in ons een fontein van water geworden, die opspringt tot in het eeuwige leven. Hij is het levende water dat alle geestelijke dorst kan lessen. Hij maakt ons tot aanbidders, die

de Vader in geest en waarheid aanbidden (Joh. 4). Ja, als we met de Heilige Geest zijn vervuld, zullen de stromen van levend water zelfs uit ons binnenste vloeien en anderen tot zegen zijn (Joh. 7). Dan overstroomt de rivier haar oevers en ondergaat de hele omgeving de invloed van de levendmakende waterstromen. Maar dat is alleen mogelijk als we vol zijn van de Heilige Geest en Hem niet bedroeven.

Spreken tot de Rots

Aan het einde van de woestijnreis horen we opnieuw over de steenrots. Mozes kreeg toen de opdracht tot de rots te *spreken* (Num. 20). De rots was *eenmaal* geslagen, dat was voldoende. Zo is Christus ook *eenmaal* geslagen. Hij heeft het werk eens voor altijd volbracht en is nu als Hogepriester gaan zitten aan de rechterzijde van de troon van de Majesteit in de hemelen. Hij hoeft niet opnieuw te lijden om Zijn volk te zegenen. Het enige dat nu nodig is, is tot Hem te spreken en te vragen om de krachtige werking van Zijn Geest. Christus heeft het verlossingswerk eens voor altijd volbracht en op grond daarvan is de Heilige Geest uitgestort hier op aarde. Dat kan niet worden herhaald. We kunnen Hem alleen bidden om de hernieuwde werking van Zijn Geest.

Mozes was echter ongehoorzaam. Gods opdracht was tegen de rots te spreken, maar in plaats daarvan sprak Mozes tegen het volk en sloeg hij de rots met zijn staf. Door die ongehoorzaamheid werd het hem niet toegestaan het Beloofde Land als Israëls leider te betreden. Mozes gebruikte zijn eigen staf, de staf van het oordeel, om de rots opnieuw te slaan. Gods opdracht was alleen om de priesterlijke staf

uit het heiligdom te nemen en met die staf In de hand tot de rots te spreken. Dat was de staf van Aäron, die had gebloeid en bloesems en vruchten had voortgebracht. Met die staf kon men niet slaan, hierop kon men alleen leunen. Deze staf spreekt van het priesterschap van de opgestane Christus, Die in Zijn genade in alle behoeften van Zijn volk wil voorzien. Als we daarop leunen en tot Hem spreken, zal Zijn zegen gaan stromen en zullen we geestelijk gesproken als een gewaterde hof zijn, vervuld met de vrucht van de gerechtigheid die door Jezus Christus is tot heerlijkheid en lof van God.

11. Amalek

De strijd met Amalek

Nu het volk van God voor het eerst van het manna heeft gegeten en ook voor het eerst heeft gedronken van de verfrissende waterstromen die uit de geslagen Rots vloeiden, zien we iets anders. Voor het eerst verschijnt er een vijand op het toneel, waartegen de Israëlieten strijd hebben te leveren als de verlost van de Heere. Ze zouden natuurlijk wel graag zonder strijd zijn voortgereisd naar het Beloofde Land; ze wensten geen oorlog.

Amalek was de aanvaller, en dit was een broedervolk naar het vlees. Amalek was een kleinzoon van Ezau volgens Genesis 36, en zijn nageslacht was uitgegroeid tot een sterk en oorlogszuchtig volk, de eersteling, de voornaamste van de heidenvolken (Num. 24:20). Dit volk verscheen nu plotseling op het toneel om Israël te bestrijden in de woestijn en zodoende de reis naar Kanaän onmogelijk te maken. Let erop dat deze onverwachte aanval niet van Israël uitging, maar van Amalek. Het was zijn doel het volk van God te gronde te richten. Dit gebeurde op een listige wijze, want we lezen dat Amalek zich tegen Israël keerde op de weg, toen het uit Egypte kwam (1 Sam. 15:2). Het viel Israël onverwachts aan in de achterhoede, en alle zwakkeren vielen aan die list ten prooi (Deut. 25:18).

Er zijn een aantal belangrijke lessen die we uit deze strijd kunnen leren, want dit conflict maakt ook deel uit van al de dingen die tevoren tot onze lering geschreven zijn. Dit zal ertoe dienen dat we dan goed toegerust en voorbereid zijn voor de geestelijke strijd die ons tijdens de woestijnreis te wachten staat, waarvan de strijd met Amalek een beeld is. We zullen deze strijd nu eerst bezien in verbinding met Israël zelf, en vervolgens als een beeld van de strijd waarin elke gelovige verwickeld is. De vijandschap van Amalek tegen Israël was niets nieuws. Het was alleen de voortzetting van de vroegere strijd tussen de oudste en de jongste zoon, tussen de meerdere en de mindere, het kind van het vlees en het kind van de belofte. We zien die strijd bij Ismaël, toen hij Izak vervolgde; bij Ezau toen hij met Jakob streed, vanaf het uur van zijn geboorte en daarna; en hier bij Amalek, toen hij strijd voerde tegen het nieuwgeboren volk, dat door Jahweh was verlost en apart gezet als Zijn uitverkoren volk.

Zolang het volk Israël in slavernij was in Egypte, was er geen sprake van dit conflict. Amalek bleef rustig waar hij was, en zijn vijandschap sluimerde. Maar zodra de verlossing van het volk een feit was en Israël voor God was afgezonderd en van het manna en het water had geproefd, kwam hij tevoorschijn om strijd te leveren. Hieruit blijkt dat Amalek de vijand is van een *verlost* volk, een volk van *pelgrims*; dat de strijd met deze vijand in de dagen van de slavernij in Egypte niet bekend was; en dat de verlossing uit de macht van de farao vooraf moet gaan aan de strijd met Amalek.

De betekenis hiervan in de geschiedenis en de ervaringen van Gods kinderen is treffend en leerrijk. Amalek is een type van de boze, die werkt door middel van het vlees. Zijn naam betekent: een volk dat

oplikt of uitput. En de strijd te Rafidim is een beeld van de strijd die alleen wordt gekend door hen die door God zijn verlost van de macht van de duisternis en getrokken uit de tegenwoordige boze eeuw. Wie onbekeerd is, heeft geen weet hiervan. Zo iemand leeft onder de heerschappij van het vlees en doet de wil van het vlees en van de gedachten (Ef. 2:1-3). Het vlees voert geen strijd tegen mensen die zijn onderdanen zijn, het voert er *heerschappij* over. Maar zodra iemand opnieuw is geboren en de Heilige Geest in hem woont, begint de strijd met het vlees. En zoals het in het type was, is het ook in de werkelijkheid: *het vlees begint de strijd*. Iemand die opnieuw geboren is, leeft voor God en is op weg naar de hemel. Hij wil zich graag voeden met het manna (Christus), en van het water uit de rots drinken (de Geest). Maar het vlees verzet zich hiertegen, want het vlees begeert tegen de Geest (Gal. 5:17).

De eerste aanval van deze listige vijand is vaak een verrassing voor iemand die pas bekeerd is. Hij is net begonnen aan de woestijnreis, en nog wel met een loflied. Het slavenjuk is verbroken en hij heeft gegeten van het hemelse brood en gedronken uit de verfrissende waterstroom. De zonden en het leed van het verleden zijn voorbij, en hij verlangt niet meer naar de dingen van de wereld. Zijn blijdschap is zo groot en zijn ziel is zo gelukkig, dat hij bijna zou vergeten dat hij op reis is door een woestijn.

Dan is daar plotseling de vijand en begint er een zware strijd. De een of andere oude gewoonte laat zich onverwachts gelden, de een of andere slechte gedachte flitst door zijn brein, de een of andere begeerte vraagt om bevrediging. Dit heeft een nare uitwerking op de pasbekeerde. Hier had hij niet op gerekend! Die dingen waren

toch voorgoed voorbij? Nu hij een nieuwe schepping in Christus is, een kind van God, een tempel van de Heilige Geest – nu is zoiets toch helemaal niet mogelijk? De gelovige leefde misschien wel in de vooronderstelling dat het vlees in hem was gestorven of opgehouden had te bestaan. Het had zich juist rustig gehouden sinds het moment van de bekering. Het leek wel – en sommigen hebben dat inderdaad beweerd – alsof het vlees met wortel en tak was uitgeroeid. Maar het lag alleen te wachten in een hinderlaag. Het is zo listig en verraderlijk, dat het op een geschikte kans wachtte om de nieuwe mens aan te vallen en strijd te voeren tegen de inwonende Geest van God.

Er is een wezenlijke en onoverbrugbare tegenstelling tussen het vlees en de Geest in de gelovige, evenals dat het geval was tussen Amalek en Israël. Het vlees in de gelovige wordt niet gewijzigd of verwijderd door de Geest van God. Het kan niet worden verdreven, het kan evenmin worden verbeterd. Het is uitsluitend en altijd boosheid en vijandschap tegen God. Daarom zegt God ons niet op het vlees te vertrouwen (Fil. 3:3), het niet te verzorgen (Rom. 13:14), en onze leden niet als werktuigen aan het zondige vlees ter beschikking te stellen (Rom. 6:12-13). Het vlees zal altijd weerstand bieden aan de Geest, maar het hoeft niet de overhand te krijgen. Het zal altijd strijden, maar het hoeft niet te overwinnen. Want de Heere van de legermachten is machtig in de strijd, Hij is aan onze zijde en schenkt ons de overwinning.

Israël was eigenlijk geen partij voor de vijand die het volk hier aanviel. Amalek was de voornaamste van de volken, een volk dat de strijd gewend was. Maar Israël had de strijd nog niet gezien (Ex. 13:17), en was dus onervaren in het hanteren van zwaard en schild. Als het alleen

maar ging om de vraag wie de sterkste was, dan was de afloop goed voorspelbaar en zou Israël ongetwijfeld de nederlaag hebben geleden. Maar de hemel kon niet werkeloos toezien bij dit conflict! Ook al was het nieuwgeboren volk zwak en scheen het ongeschikt voor de strijd, het was het volk van Jahweh. Het was door Hem verlost en Hij had het voor Zichzelf bestemd. Hij had Zijn sterke arm getoond door het te verlossen uit de macht van de farao. Zou Hij dan nu stilzwijgend toezien hoe het door Amalek zou worden overwonnen? God had Zijn kracht voor hen getoond, toen Hij de legermacht van de farao had verslagen. Maar nu zou diezelfde kracht te midden van Zijn volk worden uitgeoefend om de overwinning op Amalek te behalen.

De les die wij hier als de verlost van de Heere leren, is van grote waarde. Er zijn tijden waarin het lijkt alsof de gelovige een gemakkelijke prooi is voor de vijand. In onszelf is ook geen kracht om stand te houden tegen de krachtige en meedogenloze aanvallen van de zonde in het vlees. Maar er is goddelijke kracht aan onze kant. God is vóór ons, en de kracht die eens zichtbaar werd in de opstanding van Christus uit de doden is nu werkzaam in ons. De kracht van de Heilige Geest is onze sterkte in de strijd, en dat maakt de uiteindelijke overwinning zeker. Ook al kan het soms erop lijken dat Amalek de sterkste is, zijn einde is dat hij ten onder gaat (Num. 24:20).

De twee terreinen van het strijdperk

De wijze waarop de overwinning wordt behaald, is eveneens bijzonder leerzaam. De strijd vond in feite aan twee fronten plaats.

Bovenop de heuveltop hield Mozes de staf omhoog, het symbool van Gods kracht, en beneden in de vallei hanteerde Jozua het zwaard tegen de macht van Amalek. Zolang de handen van Mozes de staf omhooghielden, was de overwinning door Jozua zeker. Maar zodra zijn handen zakten, had Amalek de overhand. In Mozes op de berg zien we een beeld van de gelovige in gemeenschap met God. Zolang die gemeenschap in stand blijft en hij zijn handen tot God opheft in het besef van zijn nood, dan is Gods kracht ten behoeve van hem werkzaam. Wanneer ik zwak ben, dan ben ik sterk. Dat is de ervaring van de gelovige op de berg, met de staf van God in zijn hand.

Maar er is in onszelf geen kracht om staande te blijven in die positie. Er is ondersteuning nodig, anders zakken onze handen omlaag. Daarom zien we dat Aäron ('verheven') en Hur ('vrijgeboren') de beide handen van Mozes ondersteunden, de een aan de linker- en de ander aan de rechterzijde. Dit duurde totdat de strijd gestreden en de overwinning behaald was door het zwaard van Jozua. Dit is een illustratie van het feit dat de gelovige twee Helpers, twee Zaakwaarnemers heeft. Dankzij deze Helpers blijft onze gemeenschap met God gehandhaafd. Aan de ene kant staat ons een grote Hogepriester ter zijde, Die altijd leeft om voor ons bij God tussenbeide te treden. En Hij is tevens onze Voorspraak bij de Vader (Hebr. 7:25; 1 Joh. 2:1). En aan de andere kant kunnen we rekenen op de hulp van de andere Trooster, de Heilige Geest, Die onze zwakheid te hulp komt en eveneens voor ons tussenbeide treedt (Joh. 14:16; Rom. 8:26-27). Zo worden we aan weerszijden ondersteund en krijgen we de kracht die we nodig hebben.

De strijd wordt echter ook beneden in het dal gevoerd. In Jozua die het zwaard tegen Amalek hanteert, zien we de gelovige terwijl hij het zwaard van de Geest hanteert. Dat is het Woord van God, dat levend en krachtig is en scherper dan enig tweesnijdend zwaard (Hebr. 4:12). We gebruiken dat om de uitingen, de werkingen van het vlees te doden, de leden die op de aarde zijn (Kol. 3:5); om de overleggingen van het vlees neer te werpen (2 Kor. 10:5), en de dingen van het vlees niet langer te bedenken (Rom. 8:5). Deze strijd is geen fantasie, maar realiteit. Iemand die weet wat het is om op de berg te zijn in gemeenschap met God, weet ook hoe zwaar de strijd kan zijn in het dal. Want het vlees is en blijft vijandschap tegen God. We kunnen het zwaard niet afleggen, het is steeds nodig.

Daarom lezen we ook dat de Heere een strijd tegen Amalek heeft van generatie op generatie (Ex. 17:16). In latere fasen van Israëls geschiedenis was Amalek eveneens de verbitterde vijand van Israël. Toen koning Saul van God de opdracht kreeg Amalek uit te roeien, spaarde hij Agag en het beste van het vee – onder het voorwendsel dit aan God te offeren. Om die reden werd Saul verworpen en verloor hij het koninkrijk, terwijl hij ten slotte de dood vond door toedoen van een Amalekiet (1 Sam. 15; 2 Sam. 1).

Daarentegen zien we in Mordechai iemand met een heel andere gezindheid. Want hij weigerde standvastig iedere erkenning van Haman, de Agagiet. Hoewel deze door de koning werd begunstigd, zag Mordechai de hooghartige Agagiet duidelijk als de vijand van de Heere en de onderdrukker van Israël (Esth. 3:1-6). Hoewel hij een vreemdeling was in een vreemd land, behaalde hij door zijn trouw en

zijn standvastige geloof de overwinning op de machtige tegenstander;
en zodoende leed Amalek opnieuw de nederlaag.

12. Bij de berg van God

Zegen na strijd

Na de strijd en de overwinning te Rafidim moest Israël voorttrekken en andere dingen onder ogen zien. Zo wordt ons in hoofdstuk 18 van het boek Exodus een beeld geschilderd van de toestand in het Vrederijk, wanneer de volken – hier voorgesteld door Jethro – zich zullen verheugen in de goedheid van Jahweh ten opzichte van Zijn volk Israël. Het volk is dan verlost en bijeengebracht en geniet de rust onder de heerschappij van de Messias-Koning. De dagen van de Grote Verdrukking zijn voorbij en er is gemeenschappelijke vreugde voor het aangezicht van God (vers 12). In Zippora en haar zonen kunnen we een type zien van de gemeente, de hemelse bruid van Christus.

In dit hoofdstuk mogen we een glimp opvangen van de heerlijke toekomst die zal aanbreken na de wederkomst van Christus. Jammer genoeg is het niet meer dan een enkele zonnestraal op een bewolkte dag, want de woestijnreis is een geschiedenis van voortdurend falen. Dit vreugdevolle tafereel, waarbij allen zich verblijden in de gemeenschap met God, duurt maar kort. Want de volgende dag blijkt al dat het volk verdeeld is door onderlinge twisten en rechtszaken, waardoor het Mozes grote zorgen baart. Bij de berg van God had het volk zijn kamp opgeslagen en daar luisterde men naar de Stem die

sprak. Het Woord van God kwam met macht tot de harten; maar dit hoeft ons geen angst aan te jagen, zoals dit destijds het geval was met de Israëlieten. Want wij mogen weten dat God nu niet in toorn spreekt, maar Zich als een Vader tot Zijn kinderen richt – tot onze vreugde en zegen.

Het geven van de wet

Dit was een gebeurtenis van grote betekenis voor Israël, toen ze hun kamp hadden opgeslagen bij de Sinai. Het was het begin van een nieuw tijdperk, de bedeling van de wet. Er vond een grote wijziging plaats in de aard van Gods handelwijze ten opzichte van Zijn volk. Tot dan toe was de *genade* voor hen werkzaam geweest. Hun zonden en hun gemopper werden niet direct bestraft, maar telkens beantwoord met nieuwe bewijzen van Gods goedheid en genade. Zijn zegen was onvoorwaardelijk hun deel, in overeenstemming met de beloften die aan de aartsvader Abraham waren gedaan. Bij de Sinai veranderde dit echter.

De tedere zorg van Jahweh voor Zijn volk wordt heel mooi omschreven in de woorden van Exodus 19:4. Op arendsvleugels had Hij Zijn volk gedragen en tot Zich gebracht, opdat het een volk van koningen en priesters voor Hem zou mogen zijn. Wat een heerlijke positie! Helaas waren de Israëlieten zich niet bewust van hun eigen onbekwaamheid en van Gods heiligheid, en zeiden ze zelfverzekerd: ‘Alles wat de Heere gesproken heeft, zullen wij doen’ (Ex. 19:8; 24:3). Ze vertrouwden op hun eigen kracht en plaatsten zich op de grondslag van hun eigen goede werken vóór God.

We kunnen hier niet in detail ingaan op de aard van de wet en haar eisen, en het falen van de mens om de wet te houden – waardoor hij als overtreder van de wet de vloek en de veroordeling van de wet over zich bracht. We zullen alleen stilstaan bij het getuigenis van Gods Woord over de huidige verhouding van de gelovige tot de wet.

In de eerste plaats moeten we opmerken dat er onderscheid is tussen wetten en regels als zodanig, en de wet in de vorm zoals die door Mozes aan Israël is gegeven. Er is altijd het beginsel van orde in Gods handelen in alle tijden. Hij is geen God van wanorde. Hemel en aarde, Israël en de gemeente, heiligen en engelen: alles is onderworpen aan Zijn heerschappij. Driemaal herhaalde Daniël tegenover de trotse koning Nebukadnezar, dat de Allerhoogste heerschappij heeft over de koninkrijken van de mensen. Zijn gezag als zodanig blijft gelijk in alle bedelingen.

Maar de wet van Mozes werd op een bepaald tijdstip, aan een bepaald volk, en met een bepaald doel gegeven. Zij was er nog niet in de periode van Adam tot Mozes (Rom. 5:13-14). Zij werd pas ‘door Mozes’ gegeven (Joh. 1:17). En zij werd gegeven totdat het Nageslacht zou komen, de beloofde Messias (Gal. 3:19). Nu Hij gekomen is, en de genade en de waarheid door Hem geworden zijn, dragen Gods handelingen met de mens vooral het stempel van Zijn goedheid en gunst. Wij leven nu niet meer onder de wet, maar onder de genade (Rom. 6:14).

De wet werd namelijk niet gegeven tot het behoud van de mens. Zij werd erbij gevoegd ter wille van de overtredingen, met het doel dat de overtreding zou toenemen en zodoende de zondigheid van de mens zou worden aangetoond (Rom. 5:20; Gal. 3:19). De wet is rechtvaardig,

heilig en goed, maar de mens is een *zondaar*. En door de kennis van Gods eisen in de wet wordt de zonde *uitermate* zondig, zodat de hele wereld strafschuldig staat voor God en niemand te verontschuldigen is. De wet bindt de zonde van de mens op het geweten en geeft die het karakter van bewuste overtreding. Wat vreemd is het dus om de wet, die door God is gegeven om de verdorven toestand van de mens aan te tonen, te gebruiken als een ladder waarlangs men door eigen inspanning de hemel zou kunnen bereiken! Toch stelden de Israëlieten zich bij de Sinäi op die grondslag. Alles wat de Heere heeft gesproken, *zullen wij doen*. Maar al spoedig bleek dat het volk niet de minste kracht bezat om dit te volbrengen. Nog voor de stenen tafelen in het midden van het kamp kwamen, had het Gods gebod overtreden door de instelling van de kalverendienst.

De gelovige in de tijd van de genade hoeft echter niet bevreesd te zijn voor de wet. Hij weet dat de vloek van de wet door Christus is gedragen. Want wat voor de wet onmogelijk was, omdat zij krachteloos was door het vlees, dat heeft God tot stand gebracht door het oordeel over de zonde in het vlees te voltrekken aan Zijn eigen Zoon (Rom. 8:3). En zo is Christus het einde van de wet geworden tot gerechtigheid voor ieder die gelooft (Rom. 10:4). In Hem is de gelovige voor de wet gestorven, zodat zij geen enkel recht meer op hem heeft; want de wet van Mozes geldt alleen voor de mens in het vlees. In de Galatenbrief zegt de apostel Paulus dat hij door de wet aan de wet gestorven is om voor God te leven; en dat hij met Christus gekruisigd is, zodat er een einde gekomen is aan zijn oude leven in het vlees en onder de heerschappij van de wet.

De wet is niet van toepassing op een *gestorvene* en ze kan hem niet veroordelen. Welnu, de gelovige is voor de wet gedood door het lichaam van Christus, doordat hij is één gemaakt met een gestorven Christus (Rom. 7:4). En voortaan behoort hij de opgestane Christus toe, de nieuwe Man. In Hem is hij in een nieuwe positie geplaatst en is hij ook in het bezit van een nieuw leven. Er is een nieuw levensbeginsel waardoor hij wordt geleid. Er is nu geen veroordeling voor hen die in Christus Jezus zijn, want de wet van de Geest van het leven in Christus Jezus heeft mij vrijgemaakt van de wet van de zonde en de dood (Rom. 8:1-2).

Daarom is niet de *wet* maar *Christus* de leefregel voor de gelovige. Als men terugkeert naar de wet, maakt men dezelfde fout als de Galaten. Wij zijn echter geen slaven onder de wet, wij leven als geliefde kinderen in het licht van de genade. Wij zijn de voorwerpen van de liefde van de Vader en wij houden ons aan de regels van Zijn huis. Wij hebben een plaats in het rijk van de Zoon van Zijn liefde, en wij erkennen Jezus als Heere. Met deze voorrechten van de genade is natuurlijk ook een grote verantwoordelijkheid verbonden, maar die draagt niet het stempel van een wettische gehoorzaamheid. Het is een gehoorzaamheid uit liefde: niet de gehoorzaamheid van een *slaaf*, maar van een *zoon*. Als zodanig dienen wij onze God: als de voorwerpen van Zijn gunst, als degenen die vrij tot Hem mogen naderen.

Wij zijn dus niet onder de wet, maar wij zijn evenmin wetteloos. De vrijheid waarin Christus ons heeft geplaatst, mogen wij niet gebruiken als een aanleiding voor het vlees. Het moet ons een eer zijn als kinderen en zonen van God te leven en te wandelen, en Hem te dienen in de

vrijheid van de Geest. Laten wij waakzaam zijn dat dit voorrecht ons niet wordt ontnomen, noch door wereldgelijkvormigheid, noch door het juk van menselijke tradities. Laat Christus steeds het Voorwerp van ons hart zijn! Laten wij alleen op Hem zien en Hem eren als onze Meester! Laat Zijn Woord alleen onze gids zijn.

Het gouden kalf

Op Gods bevel beklom Mozes de berg, terwijl Aäron en Hur met het volk achterbleven in het dal aan de voet van de Sinaï (Ex. 24:13-14). Het volk moest op de proef worden gesteld tijdens de afwezigheid van zijn leider, of het echt afhankelijk en gehoorzaam was. Het vervolg van de geschiedenis toont ons hoe ernstig het daarin faalde. Mozes verbleef in de tegenwoordigheid van God en kreeg daar te horen hoe het volk een woning voor Hem moest bouwen, opdat Hij in het midden van Zijn volk zou kunnen wonen. Maar ondertussen keerde het volk Hem de rug toe en bedreef het afgoderij met het gouden kalf. Enige tijd leek alles goed te gaan. Maar toen de terugkeer van Mozes uitbleef, kwam het volk bij Aäron met het verzoek om goden te maken die voor hen zouden uitgaan. De woorden die ze eraan toevoegden, toonden hoe diep ze waren gevallen. Want wat er is gebeurd met Mozes, zo zeiden ze, *die man* die ons uit Egypte heeft geleid, dat weten we niet (Ex. 32:1).

Aan de oever van de Rode Zee hadden ze hun verlossing uit Egypte *aan God* toegeschreven, maar hier aan de voet van de berg Sinaï zijn ze dat vergeten en geven ze Zijn heerlijkheid aan een mens. Ja, door de verering van het gouden kalf geven ze Zijn eer zelfs aan een afgod

(Ex. 32:4). Zo is het hart van de mens. Door ongeloof beheerst, valt het af van de levende God en richt het zich op de afgoden. De Israëlieten vergaten God, hun Heiland (Ps. 106:19-21). Zij wendden zich in hun hart naar Egypte en naar de afgoden die ze daar hadden gediend (Hand. 7:39). Dat was de wortel van het kwaad. En Aäron liet zich door hun zondige verlangens meeslepen en maakte een afgod van de gouden oorringen die ze droegen. Hij wilde hun een plezier doen en toen hij zag dat ze het gouden kalf vereerden, bouwde hij er een altaar voor en riep hij een feest uit voor de Heere! Dit was een vreselijke zonde, temeer omdat die werd bedreven door iemand met zo'n hoge positie als Aäron. De heilige naam van de Heere werd hier verbonden met grove afgoderij!

Hetzelfde is echter ook gebeurd in de geschiedenis van het christendom. Terwijl de Heere Jezus daarboven is in Gods tegenwoordigheid, is het volk dat Zijn naam draagt en Zijn gezag erkent op aarde achtergebleven. Het bevindt zich hier in een positie van afhankelijkheid en gehoorzaamheid, teneinde Zijn Woord te bewaren en Hem te dienen tot het moment van Zijn terugkeer. Het dienen van de levende en waarachtige God en het verwachten van de komst van Zijn Zoon: dat waren de kenmerken van de eerste christenen! Maar het duurde niet lang of de gemeente werd ontrouw, en verviel ook in afgodendienst (Openb. 2). De hemelse hoop verdween en in plaats daarvan richtte men zich op de aardse dingen (Fil. 3). Velen spraken zoals de slechte slaaf, die in zijn hart zei: 'Mijn heer blijft nog lang weg' (Matt. 24:48). Menselijke tradities, wereldse gewoonten, zelfs leringen van boze geesten werden er ingevoerd. De dienst van de ware God werd vermengd met die van de afgoden.

Hoe ernstig moet het in Gods oog zijn geweest, om het volk Israëel brandoffers en dankoffers te zien brengen aan een afgod! Het is ook opmerkelijk dat ze géén zondoffers brachten. Nadat ze hadden geofferd, was de dag verder gevuld met eten en drinken en vermaak tot eer van hun afgod. Maar terwijl zij vreugde bedreven rondom het gouden kalf aan de voet van de berg, vond er op de top van de berg een heel ander toneel plaats. God sprak daar met Mozes over de zonde van het volk, die voor Hem niet verborgen was gebleven. Daarop trad Mozes als voorbidder tussenbeide, opdat het volk niet onmiddellijk zou worden getroffen door de toorn van de Heere. Terwijl zij zondigden, was de genade dus al werkzaam voor hen om het oordeel af te wenden!

Toen Mozes van de berg afdaalde en hij bij de legerplaats kwam, kon hij niet van de wijs worden gebracht door de uitvluchten van zijn broer Aäron. God Zelf had hem gezegd dat het volk het had verdorven. Mozes kwam vanuit de tegenwoordigheid van God en daardoor beoordeelde hij de dingen zoals *God* ze zag. Dat maakt alles anders! Iemand die vleselijk is, ziet de zonde alleen voor zover die van invloed is op hemzelf of anderen. Maar iemand die geestelijk is, ziet de zonde als iets dat tot oneer van *God* is. Dat werpt een heel ander licht op de dingen.

Enkele jaren geleden was er ook een ontmoeting geweest tussen Mozes en Aäron bij de berg van God; toen konden ze elkaar op broederlijke wijze begroeten (Ex. 4:27). Toen wandelden beiden in het licht van God en was de onderlinge verhouding goed. Maar nu was die verstoord, doordat Aäron de gemeenschap met God had verloren. Hij was zelf afgedwaald en had ook het volk op een dwaalspoor

gebracht. Het was nu niet het moment om elkaar te begroeten met een broederlijke kus. Mozes was zich hiervan bewust en deed niet alsof er geen probleem was. Hij stelde Aäron aansprakelijk voor het kwaad dat was bedreven, en hij verbrandde en vermaalde het gouden kalf dat Aäron had gemaakt. Zo moest er naar Gods gedachten worden gehandeld. Op radicale wijze kwam er een einde aan het bestaan van de afgod. De eer van de Heere was met voeten getreden en die moest nu resoluut worden gehandhaafd.

Maar dit was nog niet alles. Mozes was zich ervan bewust dat het kamp verontreinigd was en niet langer Gods rustplaats kon zijn. Daarom ging hij in de poort staan en riep op tot een besliste keuze voor de Heere: 'Wie bij de Heere hoort, moet bij mij komen' (Ex. 32:26). Toen verzamelden al de zonen van Levi zich tot Mozes. Zij keerden zich af van het kwaad en kozen openlijk en met grote beslistheid de kant van de Heere. Zij aarzelden ook niet om Zijn oordelen uit te voeren, en deden dit zelfs ten opzichte van hun broeders. Alleen de heerlijkheid van God en de eer van Zijn naam stond hun voor ogen. En als bewijs van Zijn goedkeuring gaf God hun een speciale plaats te midden van het volk, Zijn verbond van leven en vrede (zie Deut. 33:8-9; Mal. 2:5).

Deze oproep tot een besliste keuze voor de Heere geldt ook voor ons. Wij hebben ook te maken met een legerplaats die verontreinigd is, waarin de naam van de Heere wordt onteerd, Zijn gezag ontkend en Zijn Woord krachteloos gemaakt wordt. Het is niet de vraag of wij christenen zijn, maar of wij bereid zijn de Heere de plaats te geven die Hem toekomt. Kiezen wij werkelijk Zijn zijde en willen wij Zijn rechten handhaven? Dat kan gepaard gaan met veel verdriet

als er banden tussen broeders verbroken moeten worden, en wij het zwaard van de Geest tegenover hen hebben te hanteren. Het zal ons zeker offers kosten, wanneer wij de eisen van het Woord van God onverkort willen handhaven.

Verder blijkt hier dat de plaats van de getrouwen buiten het kamp, buiten de legerplaats van het zondige volk is. Mozes spande een tent ver buiten het kamp en noemde die de tent van ontmoeting; en het gebeurde dat ieder die de Heere zocht, naar de tent van ontmoeting ging die buiten het kamp was (Ex. 33:7; vgl. Hebr. 13:13). Als wij de Heere zoeken en acht geven op Zijn roepstem, zullen wij ook tot Hem uitgaan buiten de legerplaats. Daar vergadert Hij de Zijnen tot Zijn naam en is Hij in het midden van hen. Daar spreekt Hij met hen en maakt hun Zijn gedachten bekend. Zijn wij bereid naar Hem uit te gaan en Zijn smaad te dragen?

13. Het goede land versmaad

De twaalf verkenners

Vrij spoedig nadat het volk was vertrokken uit de woestijn Sinā – want God ging in Zijn genade en gunst toch met hen mee – vinden we in Numeri 13 de opdracht om twaalf verkenners te sturen die het Beloofde Land moesten bezien. Op het eerste gezicht lijkt het alsof de zending van deze verkenners van God Zelf uitging, maar als we Numeri 13 vergelijken met Deuteronomium 1, dan wordt duidelijk dat het alleen onder Gods toelating is gebeurd. Toen Mozes het bevel afkondigde om in geloof op te trekken en het land in bezit te nemen, was de reactie van de Israëlieten: ‘Laten wij mannen voor ons uitsenden, die het land voor ons verkennen en ons verslag uitbrengen langs welke weg wij het moeten intrekken en bij welke steden wij zullen komen’ (Deut. 1:22). Daarop gaf God aan dit plan Zijn goedkeuring, evenals Hij het later ook deed toen het volk een koning begeerde. God gaf hun wat zij wensten, maar in beide gevallen ging het initiatief van henzelf uit.

Toen Jahweh voor het eerst met Mozes sprak over Zijn voornemen om het volk uit Egypte te leiden, gaf Hij de volgende beschrijving van het Beloofde Land: ‘Daarom ben Ik neergekomen om het volk te redden uit de macht van de Egyptenaren, en het te leiden uit dit land naar een goed en ruim land, naar een land dat overvloeit van melk

en honing' (Ex. 3:8). De belofte van de verlossing uit Egypte was al geruime tijd geleden door God vervuld. En het volk had dus alle reden om ook te vertrouwen op de vervulling van de tweede belofte, die van de invoering in het Beloofde Land. Ze wilden echter niet verder trekken onder Gods bewarende hand om het land met al zijn zegeningen te beërven, maar stuurden verkenners om te zien of het land goed of slecht was, vet of schraal enz. Eigenlijk zeiden ze dus: de beschrijving die God van het land heeft gegeven, kunnen we zo niet accepteren; dit moet eerst door ons worden onderzocht en bevestigd. God heeft wel gezegd dat het een goed land is, maar wij willen eerst zien of het goed of slecht is. Hij heeft gezegd dat het een land is dat overvloeit van melk en honing, maar wij willen vaststellen of het werkelijk vruchtbaar of schraal is (Num. 13:19-20).

Het is dan ook geen wonder dat ze weigerden op te trekken naar Kanaän, toen de verkenners terugkwamen en een slecht gerucht over het land lieten uitgaan. Ze namen het verslag van deze ongelovige mannen maar al te graag voor waar aan, want het beantwoordde helemaal aan de toestand van hun eigen ongelovige hart. De verkenners konden inderdaad niets ongunstigs van het land zelf zeggen, en moesten toegeven dat het overvloedig was van melk en honing. Maar ze lieten direct erop volgen dat het volk dat er woonde, groot en sterk was, en de steden groot en hemelhoog versterkt. Ook zagen ze daar reuzen en vergeleken daarmee waren zij niet meer dan sprinkhanen.

We horen hier geen woord over God en Zijn beloften. God werd volledig buiten beschouwing gelaten en men hield totaal geen rekening met de toezeggingen die Hij had gedaan. De Israëlieten

konden niet ingaan vanwege hun *ongeloof*: dat is de droevige conclusie van de brief aan de Hebreëen. In plaats van op te trekken naar Kanaän wilden ze zelfs een leider aanstellen om terug te keren naar Egypte (Num. 14:4). In hun hart waren ze daar gebleven, zoals bleek in Numeri 11:5, en nu wilden ze daadwerkelijk teruggaan naar het land van de vroegere slavernij.

Het Beloofde Land verworpen

Dit was een kritiek punt in de geschiedenis van de Israëlieten. Ze stonden hier op de grens van het land dat God hun wilde geven. Ze hadden de kostbare vruchten ervan gezien. Ze wisten dat God hun alle zegeningen van Kanaän wilde schenken; en Kaleb had hen verzekerd dat ze alle hindernissen met Gods hulp konden overwinnen. Maar het was tevergeefs. Terwijl ze het land met al zijn rijkdommen voor zich zagen, keerden ze het de rug toe en weigerden ze het in bezit te nemen. Deze openlijke verwerping van hun erfdeel kon niet ongestraft blijven. Deze openbaring van ongeloof in het betrouwbare woord van God bracht een ernstig oordeel over het volk. Wanneer Mozes geen voorbede had verricht, zou Gods rechtvaardige toorn hen in een ogenblik hebben verteerd. Maar nu kreeg het ongelovige volk wat het zelf had gewenst: te sterven in de woestijn. Het zou namelijk zolang in de woestijn moeten rondzwerven totdat alle strijdbare mannen, van twintig jaar oud en daarboven, waren gestorven. Hun kinderen daarentegen zouden het land in bezit mogen nemen, terwijl degenen die het veracht hadden een smadelijke dood moesten sterven.

Dit is ook een ernstige les voor ons als volk van God. Het goede land van de belofte is voor ons een type van het rijke erfdeel vol geestelijke zegen waartoe elke ware christen toegang heeft (Ef. 1:3), maar dat ook praktisch door het geloof in bezit moet worden genomen. Men moet het *betreden*, men moet zijn voet erop zetten, wil men de zegen kunnen genieten. Dan pas wordt het erfdeel ons geestelijk eigendom. De geografie van een bepaald land te kennen is één ding, maar de bodem van dat land te betreden is heel wat anders. En zo kunnen we wel een bepaalde theoretische kennis van de hemelse dingen bezitten, zonder dat we die werkelijk in het geloof tot ons eigendom gemaakt hebben. Het in bezit nemen van de geestelijke zegen in de hemelse gewesten brengt ons in conflict met de geestelijke machten van de boosheid daar (Ef. 6:12). Het brengt ons op het terrein van de reuzen en de ommuurde steden, de boze geestelijke machten en de gebieden die zich in hun invloedssfeer bevinden. Dit is juist het punt waarop men terugschrikt. Men wil wel de vruchten van het Beloofde Land genieten, maar niet de strijd aanbinden tegen de reuzen die er wonen. De druiven zijn zoet, maar de reuzen zijn sterk. Om de ontmoeting met deze vijanden uit de weg te gaan, versmaadt men liever het hele erfdeel en keert men terug naar de wereld waaruit men is verlost.

Het is opmerkelijk dat het boek Numeri ons verder nauwelijks een beschrijving geeft van de geschiedenis van het ongelovige volk. Tussen hoofdstuk 14 en hoofdstuk 20 liggen bijna veertig jaar, de tijd waarin alle strijdbare mannen vielen in de woestijn. We vinden alleen diverse wetten, zowel voor de tijd dat Israël in het land zou zijn aangekomen als voor de woestijnreis zelf. Daarnaast hebben we het verslag van het oproer van Korach, Dathan en Abiram (Num. 16). Dit is een beeld van de uiteindelijke afval, zoals die nu in het

christendom gestalte krijgt door het verzet tegen het gezag van het Woord van God (Jud.:11).

Jozua en Kaleb

Daarom is deze wijze van goddelijke geschiedschrijving ook bijzonder leerrijk voor onszelf. God besteedt geen aandacht meer aan degenen die zich in hun ongelof afwenden van het heerlijke land dat Hij voor hen heeft bereid. Het loon van de zonde is *de dood*, dat wordt in deze geschiedenis weer opnieuw bewaarheid. In tegenstelling daarmee vinden we echter het bemoedigende voorbeeld van Jozua en Kaleb, want er is altijd een overblijfsel waarmee God Zijn plannen vervult. Deze beide mannen behoorden eveneens tot de twaalf verkenners, maar zij hadden een andere gezindheid dan de overige tien. Zij geloofden God op Zijn woord en vertrouwden erop dat Hij machtig was te volbrengen wat Hij had beloofd. Zij waren bereid om Hem *volkomen* te volgen, met de volharding die nodig was om de moeilijkheden te overwinnen (Num. 14:24; Joz. 14:9). Zij zagen niet op de reuzen en de ommuurde steden, maar op de levende God Die boven dit alles stond.

Kaleb sprak dan ook de taal van het geloof, toen hij zei: ‘Laten wij vrijmoedig optrekken, wij zullen het land in bezit nemen, want wij zullen het zeker overheersen’ (Num. 13:30). Die woorden sprak hij niet in overmoed of zelfverzekerdheid. Hij bouwde alleen op God, zoals ook blijkt uit het volgende hoofdstuk. Daar lezen we: ‘De Heere is met ons. Wees niet bevreesd voor hen’ (Num. 14:9). Zo spraken Jozua en Kaleb tegen de Israëlieten, toen zij samen een

laatste poging deden om hen terug te brengen van de weg van het ongelooft die ze wilden inslaan.

Hoewel dit mooie geloofsgetuigenis zonder uitwerking bleef op het ongelovige volk, werd het op zijn waarde geschat en beloond door de hemel. Terwijl de tien ongelovige verkenners de dood stierven, bleven Jozua en Kaleb in leven en kregen zij de belofte dat zij in het land zouden komen dat hun broeders hadden veracht. Weliswaar moesten ze bijna veertig jaar wachten op de vervulling van die belofte, en bij hun geloof dus ook de volharding leren voegen. Inderdaad moesten ze al die jaren door de woestijn gaan met degenen die hen hadden willen stenigen – totdat al die ongelovige Israëlieten waren gevallen. Ze wisten echter dat Gods beloften niet konden falen.

Het is dan ook bijzonder mooi het vervolg van de geschiedenis te lezen, zoals het wordt beschreven in Jozua 14. Deze trouwe strijders, Jozua en Kaleb, zijn dan in het land dat vloeit van melk en honing. En Kaleb kan een prachtig getuigenis afleggen van Gods trouw. Hoewel hij op vrij hoge leeftijd was gekomen, was hij nog even sterk als veertig jaar geleden en kon hij de strijd aanbinden met de vijand waarvoor het volk was teruggedeesd. Hebron – dat betekent gemeenschap – viel hem ten erfdeel en hij verdreef daaruit de Enakieten, de reuzen die het volk zo'n angst hadden aangejaagd (Joz. 15:13-14). Laten wij dit voorbeeld van Kaleb ter harte nemen en geloven dat God altijd trouw is tegenover wie op Hem bouwt. De weg tot zegen en gemeenschap met Hem is de weg van geloof en gehoorzaamheid aan alles wat Hij heeft bevolen.

14. Enkele laatste woestijnervaringen

Vanaf Numeri 20 vinden we de laatste gebeurtenissen van de woestijnreis, die ook heel leerzaam zijn voor ons die leven in de laatste dagen van de christelijke bedeling. Het volk Israël is hier weer terug in Kades, aan de zuidgrens van het land, het uitgangspunt van de tocht van de twaalf verkenners. Er is dan bijna veertig jaar voorbijgegaan, waarin allen die in hun ongeloof weigerden het Beloofde Land in bezit te nemen, in de woestijn zijn gestorven: veertig lange jaren waaraan de Bijbelse geschiedschrijving nauwelijks aandacht besteedt. Maar hier aan het einde van de woestijnreis wordt onze aandacht gevestigd op een zestal belangrijke gebeurtenissen.

De dood van Mirjam (Num. 20:1)

Na de doortocht door de Rode Zee leidde Mirjam het lofgezing van de vrouwen, maar nu was haar stem voorgoed tot zwijgen gebracht. Zij had zich helaas niet afzijdig gehouden van het gemopper van het volk en was, evenals Aäron, in opstand gekomen tegen het gezag van Mozes (zie Num. 12). Daarom deelde zij in het lot van het ongelovige volk, dat omkwam in de woestijn – met uitzondering van Jozua en Kaleb. De lofzang van Numeri 21 ter gelegenheid van de waterput

die de edelen van het volk hadden gegraven, heeft zij niet meer mee kunnen zingen.

Uit het leven van Mirjam kunnen we dus deze les leren: het is goed om de woestijnreis te beginnen met een lied, maar er is gehoorzaamheid en een wandel met God nodig om aan het einde van de reis ook nog een loflied te laten horen. Het gezag van de ware Mozes, de Apostel en Hogepriester van onze belijdenis (Hebr. 3:1), zullen we dan niet in twijfel moeten trekken. De rechten die Hij op ons heeft en die Hij uitoefent door de Heilige Geest, zullen we moeten blijven erkennen. Dan zal Hij ons verder leiden op de reis door de woestijn, zodat we ook de zegeningen van het Beloofde Land in bezit zullen kunnen nemen.

De zonde van Mozes (Num. 20:2-13)

Mozes is één van de vele typen van Christus in het Oude Testament, en ook een heel belangrijk type. Maar deze beelden van Christus zijn zelf onvolmaakt. Volmaaktheid vinden we alleen in Hem. Dat leren we uit het falen van Mozes, deze grote godsgetuige. Hij moest de staf nemen die had gebloed, de priesterlijke staf, en verder alleen tegen de rots spreken. Maar in plaats daarvan nam hij zijn eigen staf, de staf die sprak van *oordeel*. Mozes sloeg daarmee de rots, terwijl hij sprak tegen het volk. Hij sprak onbedachtzaam met zijn lippen, omdat de Israëlieten zijn geest verbitterden (Ps. 106:33). Deze verzachtende omstandigheid kon zijn zonde toch niet ongedaan maken. Zijn hoge positie, zijn vroegere trouw, zijn leven in Gods nabijheid en zijn persoonlijke zachtmoedigheid: dat alles nam niet weg dat de naam

van de Heere onteerd was. Mozes had gezondigd en moest sterven. Noch zijn vurige gebed tot God, noch zijn ernstige verlangen het Beloofde Land binnen te trekken, konden hierin verandering brengen (zie Deut. 3:23-27).

Ongehoorzaamheid, ook in het leven van een gelovige, kan niet ongestraft blijven. Inderdaad, er is geen veroordeling voor hen die in Christus zijn (Rom. 8:1). Maar God oefent als de hemelse Vader wel tucht uit over Zijn kinderen. Een kind van God verliest nooit zijn plaats in de familie van God, maar als het zondigt is de gemeenschap met de Vader onderbroken en is er herstel nodig. Hoe hoger de plaats is die een gelovige inneemt en hoe hoger de voorrechten zijn die hij bezit, des te ernstiger is ook de tucht die hij ondervindt als hij afwijkt. Zo was het met Mozes. Het werd hem wel vergund het goede land te zien met een oog dat niet was verduisterd, vanaf de hoogten van de berg Nebo. En hij werd wel geëerd zoals niemand anders, omdat hij door de hand van God Zelf werd begraven. Maar het werd hem niet toegestaan het volk dat hij zo lief had in het erfdeel binnen te leiden. Wat dat betreft moest hij overeenkomstig Gods rechtvaardige regering delen in het lot van het volk dat omkwam in de woestijn.

De haat van Edom (Num. 20:14-21)

Direct hierna zien we de vijandschap van het broedervolk Edom, dat Israël niet toestond door zijn gebied te trekken om op die wijze het land Kanaän te bereiken. Edom was naar het vlees met Israël verwant, maar die natuurlijke verwantschap bleek van geen enkel nut te zijn bij het in bezit nemen van het erfdeel dat God voor Zijn volk

had bereid. Het vlees begeert altijd tegen de Geest, het is vijandschap tegen God (Rom. 8:6-7). Het kan ons geen enkele hulp verschaffen bij het beërven van *geestelijke* zegeningen. Integendeel, het zal ons juist belemmeren daarbij.

De dood van Aäron (Num. 20:22-29)

Evenals Mozes moest ook de priester Aäron in de woestijn omkomen, omdat hij weerspanning was geweest tegen het woord van de Heere. Heel het oude systeem, het systeem van de wet dat niets tot volmaaktheid kon brengen, moest plaatsmaken voor een nieuwe orde, die het kenmerk droeg van de kracht van de opstanding, de kracht van een onvergankelijk leven.

Aäron is het tegenbeeld van Christus, Die als de Opgestane een onveranderlijk priesterschap bezit. Alleen op grond van dit nieuwe priesterschap, dat hier voorgesteld wordt in de persoon van Eleazar (= God is Helper), kon het volk worden binnengeleid in het Beloofde Land.

De koperen slang (Num 21:1-9)

Het zien op de verhoogde Christus is nodig om het eeuwige leven te kunnen beërven, leert ons Johannes 3. Zoals Mozes de slang in de woestijn verhoogde, zo moest de Zoon des mensen verhoogd worden op het kruis, opdat ieder die in Hem gelooft, niet verloren gaat maar eeuwig leven heeft. God heeft in Hem de zonde in het vlees veroordeeld, en een einde gemaakt aan de oude mens. En in

de opstanding van Christus heeft God nieuw leven aan het licht gebracht.

Als we dat in het geloof aanvaarden, staan we op een nieuwe grondslag voor Gods aangezicht, op de bodem van de opstanding waar men vrij is van de wet van de zonde en de dood (Rom. 8:1-3). Alleen langs deze weg, de weg van dood en opstanding, kunnen we het leven beërven – en dat op het terrein waar alles spreekt van de dood.

Een oord van bronnen (Num. 21:10-18)

Zo werd de woestijn veranderd in een oord van bronnen, doordat zij *Hem* tot hun Levensbron stelden (Ps. 84:7). Zo ging de reis van de ene beek naar de andere, en konden stromen van levend water alle dorst lessen. Zo kwamen de pelgrims bij de bron die springt tot in het eeuwige leven (vgl. Num. 21:17 met Joh. 4:14). De verkwikking en verfrissing die hier werden verkregen, konden niet zonder uitwerking blijven. Als vanzelf welde er dankbaarheid op in het hart, een lied van dank en aanbidding jegens de Gever van deze gave (Num. 21:16-18).

Dit is het tweede loflied dat we vinden tijdens de woestijnreis, toen het *einde* van de reis in zicht kwam. Het eerste was het lied van de verlossing, dat men zong aan de oever van de Rode Zee (Ex. 15), toen het volk aan het *begin* van de woestijnreis stond.

15. Het Overjordaanse

De inbezitneming van het Overjordaanse (Num. 21:20-35)

Israël was nu dichtbij het Beloofde Land gekomen. Hier veroverde het niet het land *zelf*, maar de landstreek die aan de woestijnkant van de Jordaan lag. Het was dus niet het eigenlijke erfdeel, dat door de Jordaan werd begrensd, maar het terrein ervóór. De Jordaan is de doodsrivier, en het Beloofde Land is het terrein dat aan de andere zijde van de dood ligt. Het is een beeld van de hemelse gewesten, waar wij in de opgestane en verheerlijkte Christus geplaatst zijn.

Het terrein ervóór behoort nog tot het woestijnleven, het pelgrimsleven van de gelovige hier op aarde. Het is niet het land zelf met zijn hemelse zegeningen. Het Overjordaanse spreekt van de aardse zegeningen, die we eerst aan de macht van de vijand ontrukken en vervolgens als rentmeesters in dienst van God gebruiken.

Bileam en Balak (Num. 22-25)

Na de overwinning op Sihon en Og dreigde er echter gevaar van een andere kant. Twee nieuwe werktuigen van de satan traden naar voren om het volk van God alsnog een vernietigende slag toe te brengen. Dit waren Balak, de koning van Moab, en Bileam, de geldzuchtige

profeet. Hun bondgenootschap beoogde een vloek te brengen over het uitverkoren volk. Het tijdstip waarop dit complot werd gesmeed, was aan het einde van de woestijnreis – na veertig lange jaren van ontrouw en ongehoorzaamheid van Israël tegenover God. Bileam dacht misschien dat het nu niet zo moeilijk zou zijn om dit volk, dat God zo vaak tot toorn had verwekt, te vervloeken. Maar daarin vergiste hij zich! Hij kreeg geen kans om een vloek uit te spreken over het volk, dat door God zo bijzonder was gezegend. God vulde de mond van de profeet met louter zegen.

Als God voor ons is, wie zal dan tegen ons zijn? Wie zal uitverkorenen van God beschuldigen? Dat zijn enkele van de triomfantelijke vragen waarmee Romeinen 8 eindigt. Dat is dezelfde heerlijke conclusie die hier wordt getrokken aan het einde van de omzwervingen van het volk, als de balans wordt opgemaakt van de reis van Egypte naar Kanaän. Gods trouw weegt zwaarder dan Israëls ontrouw. Gods eeuwige voornemen kan niet ongedaan worden gemaakt door het falen van het volk. In plaats van een ernstige aanklacht tegen een zondig volk, vinden we in deze hoofdstukken in de meest verheven bewoordingen hoe *God* denkt over het volk dat Hij uit Egypte heeft geleid en in het land zal brengen dat vloeit van melk en honing. Gods gedachten over Zijn volk zijn gedachten van goedheid en zegen, van onwankelbare liefde en trouw.

In zijn eerste profetie getuigt Bileam van de bijzondere positie van het volk van God. Het is een volk dat *alleen* woont; het is door God afgezonderd van de andere volken, opdat het Hem ten eigendom zou zijn. En God *woont* inderdaad te midden van dit volk, dat zien we in de tweede profetie. Dat is het geheim van alle zegen. God

woont te midden van het volk dat Hij uit Egypte heeft verlost. *Hij* heeft het gerechtvaardigd, wie zou het dan nog kunnen aanklagen? In de derde profetie blijkt dan de volle zegen die aan dit volk is geschonken, namelijk de welaangenaamheid waarmee God het heeft bekleed. En in de vierde profetie zien we de toekomstige heerlijkheid in verbinding met de Messias Die uit Israël zou oprijzen.

Zo denkt *God* over Zijn volk. Dat zijn de plannen die *Hij* Zich heeft voorgenomen overeenkomstig de verkiezing van Zijn genade. En daarmee zouden we eigenlijk graag willen eindigen. Maar er is ook nog die andere kant: de kant van onze eigen *verantwoordelijkheid*. Als het daarom gaat, dan zien wij in Numeri 25 hoe het volk van God faalde in overeenstemming met zijn heerlijke positie te leven. Het vermengde zich met de andere volken, waarvan het was afgezonderd, en het boog zich voor hun afgoden. Het was de satan niet gelukt het volk te vervloeken. Zijn openlijke tegenstand had geen succes gehad. Nu probeerde hij het met list te overwinnen. We lezen in Openbaring 2:14 dat Bileam aan Balak leerde de zonen van Israël een strik te spannen, om afgodenoffers te eten en te hoereren. Die waarschuwing voor de *leer* van Bileam maakt duidelijk dat de satan nog steeds dezelfde tactiek volgt. Hij wil de gemeente van God een onheilig verbond met de wereld laten sluiten, zodat haar getuigenis als een verlost en afgezonderd volk voor God teniet wordt gedaan.

16. Het land Kanaän

Bij de grens van Kanaän

Als het eind van de lange reis door de woestijn ten slotte is bereikt, komt het Beloofde Land binnen het gezichtsveld van de pelgrims. Het land Kanaän, hun erfdeel, strekte zich voor hen uit in al zijn rijkdom en schoonheid. Het land dat vloeide van melk en honing, de waterbeken die op de bergen ontsprongen, de rijke korenvelden en wijngaarden die de heuvels sierden – het lag nu allemaal voor hen, precies zoals de Heere het had beschreven. Hoe moet dit prachtige vergezicht de reizigers hebben verkwikt. Er bleef nu maar één ding over: door de Jordaan gaan en het land in bezit nemen. Het was al hun deel volgens Gods belofte, maar ze moesten het *betreden* om het werkelijk tot hun eigendom te maken. Dat had God ook gezegd: elke plaats waarop uw voetzool zal treden, *heb* Ik u gegeven. Het was niet voldoende het land te overzien, of een beschrijving ervan te geven. Nee, ze moesten hun voet erop plaatsen om het daadwerkelijk te bezitten en te genieten!

Ze zouden het land dus in zoverre bezitten, als ze het persoonlijk hadden betreden. Dit bevat voor ons de les dat het niet voldoende is om kennis te nemen van onze geestelijke zegeningen, maar dat we die persoonlijk ook ten eigendom moeten maken. We kunnen er niet vrijblijvend kennis van nemen, dat heeft geen waarde. Wat

in Christus ons deel is, moeten we ons ook werkelijk toe-eigenen. Het is één ding te weten dat we gezegend zijn met alle geestelijke zegening in de hemelse gewesten (Ef. 1:3), maar het is iets anders om die zegen praktisch tot ons eigendom te maken. *Alle* zegeningen zijn inderdaad ons deel in Christus, maar de omvang van onze ware geestelijke rijkdom wordt bepaald door de vraag in hoeverre wij dit uitgestrekte terrein van zegen in het geloof *betreden* hebben.

Toen het volk opbrak van Sittim, de laatste legerplaats in de woestijn, en bij de oever van de Jordaan kwam, was het oogsttijd. Het was de tijd dat het land dat ze erfelijk zouden bezitten zijn rijkdom en schoonheid tentoonspreidde. Maar er was een barrière tussen hen en dit goede land. De rivier de Jordaan (= de afdalende) stond vol en was buiten zijn oevers getreden. Ze konden niet verder. Wat moesten ze nu doen? Toch verder trekken en het aan God overlaten, hoe Hij dit probleem zou oplossen? God had Zijn trouw vroeger al bewezen door een weg te banen door de Rode Zee, zodat Israël op het droge kon voorttrekken. En was Hij nu niet Dezelfde? Zou Hij nu ook geen doortocht kunnen banen door de wateren van de Jordaan?

Het is misschien goed nu even stil te staan en na te denken over de betekenis van dit type. Velen zien de Jordaan als een beeld van de dood, en het land Kanaän dat erachter ligt, als een beeld van de hemel. Het gaan door de Jordaan heeft in veel liederen dan ook de betekenis van het gaan door de doodsrivier, om aan de andere oever de lichtende hemelkust te betreden. Het Beloofde Land is in die gedachtegang de plaats waar de verlostte naartoe gaat, als de dood een einde maakt aan zijn leven hier op aarde. Maar zo krijgen we geen goed beeld van wat het land Kanaän volgens de Schrift voor ons betekent.

Krijgt een gelovige, als hij gestorven is, in de hemel nog te maken met ommuurde steden, met reuzen en ijzeren strijdwagens? Moet hij daar zwaard en schild hanteren om zijn vijanden te bestrijden? Hij is dan toch in het paradijs, waar hij geniet van de rust met Christus? Zijn strijd is toch gestreden?

Toen Israël door de Jordaan was getrokken, kwam het in het land waar het strijd moest leveren met de Kanaänieten. Het hanteerde zwaard en schild als het leger van de Heere, als Zijn legermacht. De vijand betwistte Israël het recht het land in bezit te nemen, en het was Gods wil dat Zijn volk – Zijn legermacht – de vijand volledig zou uitroeien. Het land Kanaän is dan ook geen beeld van wat de gelovige in de toekomst staat te wachten, als hij ontslapen is, maar van wat *nu* al zijn deel is. Het Beloofde Land is een beeld van de hemelse gewesten, waar de gelovige in Christus is geplaatst en waar hij in Hem is gezegend met alle geestelijke zegening die God voor Zijn kinderen heeft bereid (Ef. 1).

Het is inderdaad een terrein van *zegen*, een land dat vloeit van melk en honing, maar het is ook een strijdtoneel. De brief aan de Efeziërs spreekt niet alleen over onze zegeningen in de hemelse gewesten, maar ook over de strijd tegen de boze machten in de hemelse gewesten. Dat zijn ‘de Kanaänieten’ waarmee wij hebben te maken en waartegen men alleen kan standhouden door de hele wapenrusting van God aan te doen (Ef. 6). Deze vijanden willen verhinderen dat wij ons erfdeel in bezit nemen, en wij moeten strijden onder de banier van de grote Jozua om die machten het hoofd te bieden.

De doortocht door de Jordaan

Toen de lang verwachte dag aanbrak, klonk het bevel van de Heere om zich gereed te maken en over de Jordaan te trekken. De onstuimige rivier, die helemaal buiten haar oevers was getreden, belemmerde de Israëlieten de toegang tot het Beloofde Land. Maar de wateren moesten wijken voor het woord van de Heere van heel de aarde, die Zijn volk in het bezit wilde stellen van het beloofde erfdeel.

Hoe kwam dit tot stand? Niet door de staf van Mozes, die vroeger de Rode Zee doormidden had gespleten. Het middel voor Israëls verlossing was ditmaal de ark van het verbond, met het verzoendeksel en de bedekking van blauwpurper, gedragen op de schouders van de priesters, de zonen van Levi. Zodra de voeten van de priesters die de ark droegen in het water stonden, werd het water van de Jordaan afgesneden. Het rees op als een dam, ver weg bij de stad Adam – een onbekende plaats die echter duidelijk wijst op de eerste mens, Adam, die in de dood van Christus is tenietgedaan. En aan de andere kant vloeide het water weg naar de Dode Zee, zodat Israël op het droge kon overtrekken. Er was werkelijk geen water meer te zien, de bedding van de rivier was volkomen drooggelegd.

Zolang de priesters met de ark op hun schouders in de Jordaan stonden, was het volk volkomen veilig en kon het ongedeerd de overkant bereiken. De ark was het instrument dat de wateren tegenhield. De ark is een beeld van Christus in Zijn Godheid en mensheid, en de Jordaan is de doodsrivier. De dood heeft zijn verschrikking voor ons verloren, doordat Christus hierin is binnengegaan. Hij heeft de weg voor ons gebaad en wij mogen Hem nu volgen op Zijn weg door de

dood. Wij zijn immers *met* Hem gestorven en opgewekt, en Hij heeft de weg voor ons geopend dwars door de wateren van de dood. Wij zijn één gemaakt met Hem, Die daar Zijn plaats heeft ingenomen in de dood (Ef. 2).

We hebben tot nu toe drie typen gezien van de dood van Christus bij onze overdenking van de reis van het volk Israël van Egypte naar Kanaän: (1) het slachten van het paaslam, (2) de doortocht door de Rode Zee, en (3) aan het einde van de reis de doortocht door de Jordaan. Doordat wij schuilen achter het bloed van het Lam zijn wij veilig voor het oordeel, voor de komende toorn die de wereld zal treffen. Doordat wij door de Rode Zee zijn getrokken, zijn wij ook verlost van de macht van de overste van deze wereld. De dood van Christus maakt scheiding tussen ons en de wereld. Christus is vóór ons gestorven en Hij heeft ons verlost van de macht van de zonde en de satan. Wij moeten nu in *nieuwheid* van leven wandelen, als pelgrims in een wereld die voor ons een woestijn is geworden en die het nieuwe leven niets aantrekkelijks heeft te bieden.

Maar Christus is niet alleen vóór ons gestorven, wij zijn ook *met* Hem gestorven en *met* Hem opgestaan. Als dat door het geloof een werkelijkheid voor ons wordt, trekken wij door de Jordaan en komen wij op hemels grondgebied. Dan weten wij ons verbonden met een verheerlijkte Christus, Die is gaan zitten aan de rechterhand van God. Dan gaat de hemel voor ons open en zien wij dat wij in Hem zijn gezegend met alle zegeningen die daar worden gevonden, met alle hemelse rijkdommen die God voor Zijn kinderen heeft weggelegd. Dan bevinden wij ons echter ook op het toneel waar wij strijd te

leveren hebben met de boze machten in de hemelse gewesten, die ons het genot van het erfdeel ontzeggen.

De gedenkstenen

De doortocht van Israël door de Jordaan mocht niet worden vergeten. Twaalf mannen, uit elke stam één, moesten teruggaan naar de droge rivierbedding – waar de voeten van de priesters nog stonden – en twaalf stenen oprapen en meenemen naar de legerplaats te Gilgal. Daar richtte Jozua ze op als een gedenkteken ter herinnering aan Gods machtige arm, die de wateren van de Jordaan had afgesneden en Zijn volk in het Beloofde Land had gebracht. Dit gedenkteken vormde een getuigenis voor komende generaties, dat Israël op het droge door de Jordaan was getrokken.

Zo moet voor ons de herinnering levend blijven dat het hele volk van God met Christus is verenigd in Zijn dood en opstanding. De stenen werden opgericht in Gilgal, de plaats van de besnijdenis. Daar werd de smaad van Egypte afgewenteld. Alles wat herinnerde aan het oude leven in de zonde en in de wereld werd daar voorgoed weggedaan. Kolossenzen 2 noemt de besnijdenis het uittrekken van het lichaam van het vlees, en Kolossenzen 3 spreekt over het doden van de leden die op de aarde zijn. Gilgal is voor ons de plaats waar we voortdurend erbij worden bepaald dat we met Christus zijn één gemaakt in de dood, en waar we dit praktisch op onszelf toepassen. Het gedenkteken te Gilgal herinnerde de Israëlieten steeds opnieuw aan hun doortocht door de Jordaan, en zo worden wij door de herinnering die de Schrift

steeds levend houdt telkens erbij bepaald dat wij met Christus door de wateren van de dood zijn heengegaan.

Maar er werd ook een soortgelijk gedenkteken opgericht in de Jordaan zelf, op de plaats waar de priesters hadden gestaan met de ark. Dit gedenkteken kon door niemand worden waargenomen, de wateren van de Jordaan bedekten het en onttrokken het aan de ogen van het volk. Alleen *God* zag het daar in de diepte van de rivier. Deze stenen tonen ons hoe *God* voortdurend eraan denkt dat al Zijn kinderen met Christus zijn één gemaakt in de dood. Zelfs al zouden wij vergeten dat wij met Christus zijn gestorven, *God* vergeet het niet en Hij ziet ons in Christus als nieuwe mensen, bekleed met het welgevallen dat Hij vindt in Zijn geliefde Zoon.

Bij Gilgal begon de verovering van het land, het was het uitgangspunt van elke strijd. Vanuit Gilgal moest men het land verkennen en in bezit nemen. De plaats van de besnijdenis speelde dus een belangrijke rol bij de inbezitneming van het land. Alleen vanuit dit uitgangspunt kunnen wij ook zoeken en bedenken de dingen die boven zijn, waar Christus is, gezeten aan de rechterhand van God (Kol. 3:1-2).

